ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 73ον ΜΑΡΤΙΟΣ, 1937. Ἀριθ. 3

ΤΟ ΕΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ ΠΡΑΓΜΑ

«Ἑνὸς δέ ἐστι χρεία». (Λουκ. ι΄. 42).

Ὁ ἐν Βηθανίᾳ οἶκος τῶν τριῶν ἀδελφῶν Λαζάρου, Μαρίας καὶ Μάρθας ἦτο διὰ τὸν Κύριον ὡς μικρὰ ὄασις εἰλικρινοῦς ὑποδοχῆς καὶ προθύμου περιποιήσεως ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου τῆς Ἰουδαϊκῆς ἐναντιώσεως καὶ καταδρομῆς· καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, καθ' ἣν ἐλέχθησαν οἱ προκείμενοι τῆς ἀνὰ χεῖρας μελέτης λόγοι, ὁ Κύριος ἡμῶν εὑρίσκει θερμὴν ὑποδοχὴν ἐν τῷ φιλοξένῳ οἴκῳ. Ἀλλ' Αὐτὸς καὶ φιλοξενούμενος ἔτι ἔδιδε μᾶλλον ἢ ἐλάμβανε· διότι οἱ γλυκεῖς Αὐτοῦ καὶ ἅγιοι λόγοι ἦσαν ἀπείρως πλουσιώτεροι τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα παρετίθεντο ἐνώπιον Αὐτοῦ. Τῆς Μαρίας ἡ ψυχὴ ἕλκεται ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων λόγων, καὶ λαβοῦσα ταπεινὸν κάθισμα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Διδασκάλου ἀκούει μετὰ προσοχῆς τὰ λεγόμενα· ἡ δὲ Μάρθα, συναισθανομένη τὴν εὐθύνην τῆς παρεχομένης πρὸς τοιοῦτον ἔξοχον πρόσωπον φιλοξενίας, ἀγωνίζεται νὰ περιποιηθῇ αὐτὸν παρασκευάζουσα ὅσον τὸ δυνατὸν πλουσιωτέραν τράπεζαν, καὶ ζητεῖ νὰ ἀποσπάσῃ καὶ τὴν ἀδελφήν της ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς δὲν συναινεῖ. Ἀναγκαία βεβαίως εἶναι ἡ ὑπηρεσία μέχρι τινός· ἀλλ' ἀναγκαιοτάτη ἡ ἀκρόασις πρὸ παντός· διότι «ἑνὸς εἶναι χρεία».

Ἐνόμισάν τινες ὅτι ὁ Κύριος λέγων «ἑνός ἐστι χρεία» ἐνόει ὅτι ἑνὸς μόνου φαγητοῦ ἦτο ἀνάγκη, καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπεν ἡ Μάρθα νὰ ἑτοιμάζῃ πολλὰ φαγητά. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἄδηλον ἂν τὸ «τυρβάζειν περὶ πολλὰ» ἀνεφέρετο εἰς παρασκευὴν πολλῶν φαγητῶν ἢ εἰς τὴν ἄλλην περὶ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου ὑπηρεσίαν· ἔπειτα δὲ τοῦ Κυρίου οἱ λόγοι δὲν κατετρίβοντο εἰς ταπεινὰ ὑλικὰ πράγματα, ἀλλὰ πάντοτε τῶν ὑλικῶν χρῆσιν ἔκαμνε διὰ νὰ καταστήσῃ καταληπτὴν πνευματικήν τινα διδασκαλίαν. Κατὰ τὴν γενικὴν λοιπὸν ταύτην συνήθειαν Αὐτοῦ καὶ οἱ λόγοι οὗτοι πρέπει νὰ νοηθῶσι πνευματικῶς. Ἡ Μάρθα ἐτύρβαζε περὶ πολλὰ ἀσχολουμένη εἰς τὴν ὅσον ἔνεστι λαμπροτέραν διεξαγωγὴν τῆς φιλοξενίας· ἀλλ' ἡ Μαρία ἐξέλεξε τὴν ἀγαθὴν μερίδα καθεσθεῖσα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀκούουσα τὸν λόγον Αὐτοῦ· τοῦτο λοιπὸν ἦτο τὸ ἕν, τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀνάγκην ἡ Μάρθα ὅσον καὶ ἡ Μαρία, τοῦ ὁποίου ἀνάγκην ἔχομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον καὶ σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης. Εἰς τοῦ ἑνὸς τούτου πράγματος τὴν πληρεστέραν ἀνάπτυξιν προβαίνομεν ἐν τοῖς ἑξῆς.

Α΄. Τίς ἡ πρώτη καὶ μεγίστη τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγκη; Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπλάσθη δι' ἀνάγκας. Δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν αὐτὸν ἐν τῷ κήπῳ τῆς Ἐδὲμ τελείως εὐτυχῆ. Οἱ εὔχυμοι καρποὶ τῶν ποικίλων τοῦ κήπου δένδρων παρεῖχον εἰς αὐτὸν τροφὴν ἄφθονον, ἑτοίμην καὶ εὐχαριστοτάτην. Τὸ κλίμα τοῦ

τόπου τερπνότατον. Ἡ ἐνασχόλησις αὐτοῦ εὐάρεστος καὶ εὔκολος. Αἱ ἀνάγκαι ἐπηκολούθησαν τὴν πτῶσιν, ἀποτελοῦσαι ἓν τῶν πολλῶν στοιχείων τῆς διὰ τὴν ἁμαρτίαν κατάρας καὶ δυστυχίας.

Ὡς ἔχει νῦν ὁ ἄνθρωπος, πᾶς τις ἤθελεν ἴσως εἰπεῖ ὅτι ἡ τροφὴ εἶναι ἡ πρώτη καὶ μεγίστη ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου. Ἰδὲ πῶς ἕκαστος ἀγωνίζεται ἵνα κερδήσῃ τὸν ἄρτον τῆς ἡμέρας, καὶ μακαρίζει ἑαυτόν, ἐὰν δυνηθῇ νὰ περισσεύσῃ τι ἵνα ἀντιμετωπίσῃ ἄλλας ἀνάγκας. Ὁ μῦθος τῆς συνωμοσίας τῶν μελῶν τοῦ σώματος κατὰ τῆς κοιλίας, εἰς ἣν ἐδούλευον, καὶ τοῦ κινδύνου, εἰς ὃν ἐκ τῆς ἀνταρσίας ταύτης περιῆλθον, παριστάνει ἐπιτυχῶς τὴν πρωτεύουσαν θέσιν, ἣν ἔχει ἡ τροφὴ μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἀναγκῶν. Ἀλλ᾽ ὅμως ὑπῆρξαν ἄνθρωποι ἀπαρνηθέντες τὴν τροφὴν διά τινα ὑψηλοτέραν ἀνάγκην. Λέγεται ὅτι ὁ περιώνυμος καλλιτέχνης Μιχαὴλ Ἄγγελος, ὅτε εἰργάζετο εἴς τινα τῶν μεγάλων του εἰκόνων, τοσοῦτον ἀφωσιώθη εἰς τὸ ἔργον, ὥστε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐλησμόνησε νὰ ζητήσῃ φαγητόν, συνεχῶς ἐργαζόμενος καὶ παρὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ τὰς νύκτας κοιμώμενος· καὶ περὶ τοῦ μεγάλου μαθηματικοῦ καὶ ἀστρονόμου Νεύτωνος λέγεται ὅτι πολλάκις ἐλησμόνει νὰ λάβῃ τροφήν.

Ἀλλ᾽ οὐδὲ τὸ ἔνδυμα καὶ τὰ κοσμήματα καὶ τὰ ἔπιπλα, εἰς τὰ ὁποῖα πολλοὶ μέχρι μανίας ἀφοσιοῦνται, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ ὑγιεινῆς τροφῆς στεροῦσιν ἑαυτούς, οὐδὲ ταῦτα ἀποτελοῦσι τὴν μεγίστην ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου, διότι ὁ αἰφνιδίως καταληφθεὶς ὑπὸ πυρκαϊᾶς καὶ βλέπων ὅτι κινδυνεύει ἡ ζωή, γυμνὸς καὶ πάμπτωχος ἐξορμᾷ τῆς καιομένης καμίνου, ἐγκαταλείπων εἰς τὰς φλόγας τοὺς θησαυροὺς ἐκείνους, χαίρων ὅτι δὲν συναπωλέσθη μετ᾽ αὐτῶν. Ἀλλ᾽ οὔτε τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα πολλοὶ ἐν καιρῷ ναυαγίου ἀπέρριψαν, ἵνα σώσωσι τὰ σώματα. Ἀλλ᾽ οὔτε τοῦ κόσμου ἡ πομπὴ καὶ δόξα, διότι πολλοὶ ζῶσι πολὺ εὐτυχεῖς καὶ εὐχαριστημένοι ἄνευ αὐτῆς.

Ἡ μεγίστη καὶ κυρία καὶ πραγματικὴ καὶ πρωτίστη ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ***ἡ σωτηρία τῆς ἀθανάτου ψυχῆς,*** διότι ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ ἄνθρωπος· καὶ ὅταν ἡ ζωὴ τοῦ σώματος λήξῃ, πᾶσαι αἱ ἀνάγκαι αὐτοῦ αἱ μεγάλαι καὶ ἐπιτακτικαὶ θὰ σιγήσωσι διὰ παντός, καὶ πάντες οἱ πρὸς ἐξυπηρέτησιν αὐτῶν ἀγῶνες οἱ ἐπίμονοι καὶ πολύμοχθοι θὰ λησμονηθῶσιν ὡς ἄχρηστον καὶ ἀσήμαντον ὄστρακον ὅπερ ριπτόμενον εἰς τὴν θάλασσαν ἐξαφανίζεται εἰς τὸν βυθόν· ἀλλ᾽ ἡ ἁμαρτία, ἡ παράβασις, ἡ μοχθηρία, τὸ αἶσχος θὰ συνοδεύωσι τὴν ψυχήν, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ κύριος αὐτῶν ἐργάτης. Τότε εἰς τί θὰ ὠφελήσωσι τὰ ἀγαθά, τῶν ὁποίων τὴν ἀπόκτησιν καὶ συσσώρευσιν ἐπεδίωξεν ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς διὰ παντὸς μέσου θεμιτοῦ καὶ ἀθεμίτου; εἰς τί θὰ χρησιμεύσῃ ἡ φήμη καὶ δόξα, τὴν ὁποίαν ἐκ παντὸς τρόπου ἐζήτησεν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ ἐξασφαλίσῃ; Τὸ πέραν τοῦ τάφου ἀνωφελὲς τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν μετὰ πολλῆς εὐφυΐας καὶ χάριτος καταδεικνύει ἐν τοῖς Νεκρικοῖς αὐτοῦ Διαλόγοις ὁ Λουκιανός. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ αὐτὰ ταῦτα ἐπεδίωξε, τὰ ὁποῖα τόσον ἐντέχνως καταγελᾷ, διότι ἠγνόει ὅτι ἡ πρωτίστη τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγκη εἶναι ἡ ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης σωτηρία τῆς ἀθανάτου αὐτοῦ ψυχῆς.

Β'. Τί ἐστι τὸ ἓν ἐκεῖνο, ὅπερ πληροῖ τὴν πρώτην καὶ μεγίστην τοῦ

ἀνθρώπου ἀνάγκην; Ἐάν τις ἀσθενῆ, τὸ μόνον ὅπερ πληροῖ τὴν πρωτίστην ἀνάγκην τοῦ ἀσθενοῦντος σώματος εἶναι τὸ φάρμακον. Ξένος τις ἰατρὸς εἶχεν ἐπισκεφθῆ νοσοκομεῖόν τι τῶν Παρισίων. Ὁ ἰατρὸς τοῦ νοσοκομείου παρέλαβε τὸν ἐπισκέπτην καὶ διῆλθε μετ' αὐτοῦ ἀπὸ αἰθούσης εἰς αἴθουσαν, ἐξετάζων τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἐξηγῶν εἰς τὸν ἐπισκέπτην τὰ κατὰ τὴν πορείαν ἑκάστης νόσου καὶ τὰ ἐκτάκτως παρουσιαζόμενα φαινόμενα, τὰ ὁποῖα εἶχε μετὰ προσοχῆς παρακολουθήσῃ. Ἐν τέλει, ἐν ᾧ ἐξήρχοντο τῶν αἰθουσῶν, ὁ ξένος ἰατρὸς ἠναγκάσθη νὰ παρατηρήσῃ: «Ἀλλά, ἰατρέ, δὲν ἀφήκατε συνταγὰς διὰ τοὺς ἀσθενεῖς». «Ἆ, ἐλησμόνησα», εἶπεν ὁ ἰατρὸς τοῦ νοσοκομείου. Ἐλησμόνησεν! ἦτο ἰατρὸς τοῦ καταστήματος, οἱ ἀσθενεῖς ἦσαν ἐμπεπιστευμένοι εἰς τὴν φροντίδα του, ἡ θεραπεία αὐτῶν ἦτο ὁ μόνος λόγος τῆς ἐκεῖ παρουσίας αὐτοῦ, καὶ τὰ φάρμακα ἡ πρωτίστη ἀνάγκη τῶν ἀσθενῶν, ἀλλ' ἡ ἐπιστημονικὴ συνομιλία παρηγκώνισε τὸ σπουδαιότατον πάντων, τὸ φάρμακον.

Ἐάν τις τυγχάνῃ καταδεδικασμένος εἰς θάνατον καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐγγίζῃ ἡ ἐκτέλεσις τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως, τί εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ πληροῖ τὴν πρωτίστην καὶ σοβαρωτάτην αὐτοῦ ἀνάγκην; Οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ ἐνδέχεται νὰ παρασκευάζωσι δι' αὐτὸν καλὰ καὶ εὔγευστα φαγητά, νὰ δίδωσιν εἰς αὐτὸν χρήματα ὅπως πορίζηται πᾶσαν δυνατὴν ἐν τῷ κελλίῳ ἀνάπαυσιν, ἐξαγοράζων τοῦ δεσμοφύλακος τὴν εὔνοιαν, καὶ ἀποστέλλοντες εἰς αὐτὸν βιβλία καὶ ἐφημερίδας νὰ ζητῶσιν ὅπως καταστήσωσι τὰς ὥρας αὐτοῦ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον ἀνιαράς· ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἐκεῖνος δέχεται μὲ ἀνορεξίαν καὶ περιφρόνησιν· διότι δὲν δύναται νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸ τέλος, ὅπερ ἐπέρχεται στυγνὸν καὶ ἀδυσώπητον. Ἡ κυρία, ἡ πρωτίστη, ἡ μόνη αὐτοῦ ἀνάγκη εἶναι, εἰ δυνατόν, νὰ ἀπαλλαχθῇ τῆς καταδίκης· καὶ τοῦτο δύναται νὰ γείνῃ μόνον διὰ βασιλικῆς χάριτος. Τὸ ἓν ἐκεῖνο, ὅπερ θὰ πληρώσῃ τὴν πρωτίστην καὶ σπουδαιοτάτην αὐτοῦ ἀνάγκην, εἶναι ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος ὑπὸ τὸ κείμενον πλήρους ἀφέσεως καὶ χάριτος.

Ἐάν τις πέσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ παλαίῃ ἀπεγνωσμένως μὲ τὰ κύματα πολὺ ὀλίγον γινώσκων νὰ κολυμβᾷ, θὰ τολμήσῃ ποτέ τις νὰ φωνάξῃ πρὸς αὐτὸν ἀστείους λόγους ἵνα τὸν διασκεδάσῃ; Θυμηδίας ἔχει ἀνάγκην ἄνθρωπος πνιγόμενος; Δὲν θὰ σπεύσῃ μᾶλλον πᾶς ὁ δυνάμενος νὰ εὕρῃ λέμβον καὶ μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς ταχύτητος νὰ κωπηλατήσῃ πρὸς αὐτόν, πρὶν ἢ ἀποκαμὼν καταποθῇ ὑπὸ τῶν ψυχρῶν ὑδάτων; Τὸ ἕν, ὅπερ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν πρωτίστην αὐτοῦ ἀνάγκην εἶναι ἡ σωτήριος λέμβος, ἢ τοὐλάχιστον τὸ σωσίβιον.

Ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ διατελῶν ἔχει πρωτίστην καὶ μεγίστην ἀνάγκην νὰ σωθῇ ἡ ψυχή του. Εἶναι ὁ ἐπικινδύνως ἀσθενής, διὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἓν ἀναγκαῖον πρᾶγμα εἶναι τὸ ἀποτελεσματικὸν φάρμακον τῆς ἀναγεννήσεως, τῆς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παρεχομένης εἰς τὸν μετανοοῦντα καὶ εἰς τὸν Χριστὸν παραδιδόμενον ἁμαρτωλὸν νέας καὶ ὑγιοῦς πνευματικῆς ζωῆς. Εἶναι ὁ κατάδικος, καθ' οὗ πρὸ πολλοῦ ἔχει ἐξενεχθῇ ἡ ὁριστικὴ καὶ ἀνέκκλητος καταδίκη εἰς θάνατον αἰώνιον, εἰς αἰώνιον δηλαδὴ ἀποξένωσιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἕν, δι' αὐτὸν ἀναγκαῖον πρᾶγμα εἶναι ἡ πραγματικὴ καὶ πλήρης συγχώρησις

τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ οὐράνιος βασιλικὴ χάρις, παρέχουσα εἰς αὐτὸν πλήρη ἄφεσιν καὶ κηρύττουσα αὐτὸν ἀθῷον καὶ ἀποκαθιστῶσα φιλικὰς τὰς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ σχέσεις. Εἶναι ὁ πνιγόμενος εἰς τὰ κύματα τῶν παθῶν καὶ πάσης ἀφροσύνης καὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀνταρσίας, καὶ ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τῆς τρομερᾶς καὶ ἀπεριγράπτως ἐπικινδύνου αὐτοῦ θέσεως, τὸ δὲ ἕν, τοῦ ὁποίου μεγίστην ἀνάγκην ἔχει, εἶναι ἡ λέμβος τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πλήρους, ἐπαρκοῦς καὶ ἀμέσου σωτηρίας, τὸ σωσίβιον τῆς εἰς Αὐτὸν ἀνυποκρίτου, τελείας καὶ ἀποκλειστικῆς πίστεως ἢ παραδόσεως.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἓν ἀναγκαῖον πρᾶγμα διὰ πάντα ἄνθρωπον, καὶ τοῦτο ἀνάγκη κατὰ βάθος νὰ κατανοηθῇ, ἐνθέρμως δὲ καὶ ἐπιμόνως νὰ ζητηθῇ. «Ἑνός ἐστι χρεία».

Γ′ Ποῦ δύναταί τις νὰ εὕρῃ τὸ ἓν τοῦτο; Τὸ ἓν τοῦτο θὰ εὕρωμεν ἐκεῖ ἔνθα εὗρεν αὐτὸ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ Μαρία: «παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ». Ἐκείνη ἐκάθισε παρὰ τοὺς πόδας Αὐτοῦ, ἵνα ἀκούσῃ τὸν λόγον Αὐτοῦ ἀπ᾿ ἀρχῆς μέχρι τέλους, καὶ ἐκάθισεν, ἵνα εὐκολώτερον καὶ μετὰ μείζονος προσοχῆς ἀκούσῃ. Ἐὰν ἵστατο ἀκροωμένη, ἴσως μετά τινα λεπτὰ θὰ κατεπονεῖτο τὸ σῶμα καὶ θὰ ἐμειοῦτο ἡ προσοχή. Διὰ τοῦτο ἐν Εὐρώπῃ αἱ ἐκκλησίαι, ἐν αἷς τακτικῶς γίνεται κήρυγμα, ἔχουσι καὶ καθίσματα διὰ πάντας τοὺς ἀκροατάς.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ καθίσωμεν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. Ἀνάγκη νὰ δώσωμεν καιρὸν εἰς τὴν ψυχήν, ἵνα ἐνωτισθῇ τὰς Εὐαγγελικὰς ἀληθείας. Ἄνθρωπος βιαζόμενος νὰ ἀπέλθῃ που ἢ νὰ ἐργασθῇ τι ἢ νὰ συναντήσῃ τινὰ εἶναι ἥκιστα κατάλληλος νὰ ἀκροασθῇ τὸ Εὐαγγέλιον· καὶ αἱ «ἐν βίᾳ» γραφόμεναι ἐπιστολαὶ οὔτε εἰς τὸν γράφοντα εἶναι εὐχάριστοι οὔτε εἰς τὸν λαμβάνοντα ἱκανοποιητικαί. Ἀκροατής, καθήμενος ἔστω, ἀλλὰ βλέπων τὸ ὡρολόγιον εἶναι ὡς εἰ μὴ παρευρίσκετο εἰς τὴν διδασκαλίαν. Ἀνάγκη ὑλικοῦ χρόνου, ἀνάγκη συντόνου προσοχῆς, ἀνάγκη σκέψεως ἐπὶ τῶν λεγομένων, ἵνα καρποφορήσῃ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ψυχῇ. Ἀνάγκη σκέψεως σοβαρᾶς, διότι πρόκειται περὶ τῶν πάντων.

Ἓν τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ὁ ἁγιασμὸς τῆς Κυριακῆς ἡμέρας. Τῷ ὄντι ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, μάλιστα ἀπ᾿ αὐτῆς τῆς πρώτης Κυριακῆς καθ᾿ ἣν ἀνέστη ὁ Κύριος, οἱ Χριστιανοὶ συνέρχονται κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἵνα λατρεύσωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὸν Θεὸν καὶ ἵνα ἀκούσωσι τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐὰν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἥτις εἶναι κατ᾿ ἐξοχὴν ἡμέρα τοῦ Κυρίου ἀπ᾿ αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων καὶ μέχρι σήμερον ὀνομασθεῖσα Ἑλληνιστὶ Κυριακὴ (Ἀποκ. α′. 10), δὲν καθίσῃ ἡ ψυχὴ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἵνα ἀκούσῃ τὴν διδασκαλίαν περὶ σωτηρίας καὶ ἁγίας ζωῆς καὶ περὶ τῶν σχέσεων καὶ καθηκόντων τοῦ Χριστιανοῦ ἀνθρώπου, πότε ἄλλοτε θὰ τὸ πράξῃ καλλίτερον;

Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ δὲν κάθηται ὁ πεφυσιωμένος ἄνθρωπος, ὁ νομίζων ὅτι γινώσκει ἀρκετὰ καὶ ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ διδαχθῇ· ἀλλ᾿ ὁ ταπεινὸς μαθητής, ὁ συναισθανόμενος τὴν ἰδίαν του ἀμάθειαν ἀπέναντι τῆς ἀπείρου ἐκτάσεως καὶ σπουδαιότητος τῶν Θείων ἀληθειῶν.

Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἀρνεῖται νὰ καθίσῃ ὁ ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ

δικαιοσύτης καὶ ἀρετῆς στηριζόμενος καὶ ἐπαναπαυόμενος ὑποκριτὴς Φαρισαῖος· ἀλλ᾽ ὁ συναισθανόμενος καὶ ἀναγνωρίζων τὴν ἄπειρον ἀπόστασιν μεταξὺ τῆς ἰδίας του δικαιοσύνης καὶ τῶν Θείων ἀπαιτήσεων καὶ προσπίπτων ὡς πενόμενος ἐπαίτης νὰ ζητήσῃ χάριν καὶ ἔλεος.

Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ κάθηται ὁ ἔχων στερεὰν ἀπόφασιν νὰ λαμβάνῃ συνεχῶς τὰς εὐλογίας, τὰς ὁποίας Ἐκεῖνος διὰ τοῦ αἵματος Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐξησφάλισε καὶ διὰ τοῦ Λόγου αὐτοῦ προσφέρει εἰς ἡμᾶς, καὶ μὴ ἐννοῶν νὰ ἐγερθῇ πρὶν ἢ λάβῃ ἑκάστοτε τὴν παρὰ Θεοῦ εὐλογίαν.

Ὁ λαμβάνων τακτικῶς τὴν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ταπεινὴν μὲν ἀλλὰ σωτήριον θέσιν ὀφείλει νὰ ἐπιμελῆται εἰς καλλιέργειαν καὶ χρησιμοποίησιν τοῦ ἑνὸς τούτου, οὗ τὴν ἀνάγκην ἐξετίμησε καὶ τὴν ἀπόκτησιν ἐπεδίωξε· διότι τὰ οὐράνια ἀγαθὰ δὲν εἶναι ὡς τὰ ἐπίγεια, ἅτινα ὁ ἀποκτήσας κατακλείει καὶ ἀσφαλίζει εἰς μέρη ὡς οἷόν τι δυσπρόσιτα διὰ τοὺς ἄλλους, ἵνα μὴ δαπανηθέντα ἐκλίπωσιν, ἀλλὰ ταῦτα ὅσῳ εὐρύτερον μεταδίδονται καὶ διασκορπίζονται, τόσῳ πολλαπλασιάζονται καὶ ἀσφαλέστερον κατέχονται.

* * *

Ἡ Μαρία εἶχεν ἐκλέξῃ «τὴν ἀγαθὴν μερίδα», διότι εἶχε καθίσῃ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ παρηκολούθει μετὰ προσοχῆς τὸν λόγον Αὐτοῦ· οὕτω δὲ ἀπέκτησε τὸ ἕν, τοῦ ὁποίου εἶναι χρεία διὰ πάντα ἄνθρωπον. Καὶ ἡμεῖς ὁμοίως δυνάμεθα νὰ καθίσωμεν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ πανταχοῦ παρόντος Σωτῆρος ἡμῶν καὶ ἀναγινώσκοντες τὰς Γραφὰς νὰ ἀκούωμεν τὴν γλυκεῖαν Αὐτοῦ φωνὴν ἠχοῦσαν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, ἀφυπνίζουσαν καὶ φωτίζουσαν τὰς συνειδήσεις ἡμῶν καὶ αἰχμαλωτίζουσαν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγάπην Αὐτοῦ καὶ ὑπακοήν. Ἰδοὺ τὸ ἕν, τοῦ ὁποίου πάντες ἡμεῖς πρωτίστην καὶ μεγίστην ἀνάγκην ἔχομεν. Μὴ ζήτει μακράν· ἰδοὺ τὸ ἀγαθὸν εἶναι πλησίον. Ὅταν δὲ ἡ ψυχὴ ἀποκτήσῃ τὸ ἓν τοῦτο, τότε ὅ,τι ἂν ἄλλο ἀγαθὸν περιέλθῃ εἰς χεῖρας τοῦ τοιούτου, θὰ χρησιμοποιηθῇ κατὰ τρόπον ἅγιον καὶ κοινωφελῆ, ὅ,τι δὲ λείψῃ, δὲν θὰ βυθίσῃ αὐτὸν εἰς πένθος καὶ κατήφειαν· διότι εὗρε τὸ ἕν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρκετὸν διά τε τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν.

(Χριστ. Μελέται, τόμ. Β'. σελ. 392). *Ξ. Π. Μόσχου.*

ΠΛΗΡΩΣΙΣ

«Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας· οὐκ᾽ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι». (Ματθ. ε' 1)

«Ἰδού, ποιῶ καινὰ τὰ πάντα». (Ἀποκ. κα' 5)

Ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἵνα ποιήσῃ νέα τὰ πάντα. Πᾶν Του ρῆμα ὑπῆρξε κέλευσμα πρὸς νέαν ζωήν. Ὁλόκληρος ἡ ζωή Του ἦτο ἔμπρακτος ἀποκάλυψις τοῦ ὑψηλοῦ Προτύπου τῆς Νέας Ζωῆς. Ὅταν δὲ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, ἀφῆκεν ὡς κληροδότημα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτὴν

ταύτην τὴν Νέαν Ζωήν, ἧς ἡ συνέχεια εἶναι ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος. Ὡς ἐκ τῆς ἀποστολῆς Του ταύτης ὁ Κύριος εὑρέθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀντιμέτωπος πρὸς δύο φρονήματα ἀντίθετα=τὸ τῶν ***ριζοσπαστῶν,*** οἵτινες ἐπόθουν τὴν ἄμεσον κατάργησιν τοῦ παλαιοῦ καθεστῶτος τοῦ Ἰσραήλ, καὶ τὸ τῶν φανατικῶν ***συντηρητικῶν,*** οἵτινες, προσηλωμένοι ὁλοκλήρως εἰς τὸ παρελθόν, ἐθεοποίουν καὶ ἐλάτρευον τοῦτο.

Καὶ σήμερον, ὡς καὶ τότε, ὁ Χριστὸς ἵσταται μεταξὺ τῶν δύο ἀκροτήτων τῆς θρησκευτικῆς ἰδεολογίας, καὶ πρὸς μὲν τοὺς πρώτους, λέγει: «Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον διὰ νὰ καταργήσω τὸν Νόμον», πρὸς δὲ τοὺς εἰδωλολάτρας τοῦ παρελθόντος: «Ἦλθον ἵνα πληρώσω τὸν Νόμον, ποιῶν τὰ πάντα νέα».

Ἡ πρώτη μερίς, ἐκ παρεξηγήσεως ἴσως τῆς ἀληθοῦς σημασίας τῶν νέων ἀπόψεων ζωῆς καὶ πίστεως, ἃς ἀπεκάλυπτε τὸ κήρυγμα, ἡ ζωὴ καὶ τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἐφαντάζοντο μίαν Θείαν ἐπέμβασιν, ἥτις θὰ ἐσάρωνε διὰ μιᾶς ὁλόκληρον τὸ πεπαλαιωμένον καθεστὼς τῆς τυπικῆς λατρείας τοῦ Ἰσραήλ, μετὰ τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ ἱερατείου αὐτοῦ, ὅπως ἀποκατασταθῇ τὸ νέον πνευματικὸν καθεστώς. Ἀλλ' Ἐκεῖνος, ὁ βλέπων τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος ἐν τῇ ὁλοκληρότητι αὐτῆς καὶ οὐχὶ ἀπὸ μέρους, ἐγνώριζεν ὅτι, ἡ παροῦσα ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι μία συνεχὴς καὶ αὐτούσιος, καὶ ὅτι ἡ καταστροφὴ τοῦ παρελθόντος, ἐξ οὗ προέκυψε τὸ παρόν, μοιραίως ἤθελεν εἶσθαι ζημία ἀνωφελής, καθ' ὅτι πᾶσα ἐμπνευσμένη φωνὴ τῶν προφητῶν, τῶν σοφῶν καὶ τῶν ἡρώων τῆς Π. Οἰκονομίας ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐξακολουθήσῃ ἠχοῦσα διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἄλλως θὰ προέκυπτε παραφωνία. Ἡ δὲ πλάνη τῆς πρὸς τοὺς τύπους προσηλώσεώς ἔπρεπε νὰ καταπολεμηθῇ λογικῶς καὶ ἐν πνεύματι ἐπιεικείας, πρὸ παντὸς δὲ διὰ τῆς ἀντιπαραστάσεως τοῦ ζῶντος προτύπου τῆς νέας ζωῆς ἐν τῷ Χριστῷ πρὸς τὸ ἄψυχον ἐκεῖνο παρελθόν.

Πρὸς τοὺς θαυμαστὰς τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν Προφητῶν, τοῦ Νόμου καὶ τῶν Διατάξεων, ἀπέδειξεν ἐμπράκτως ὁ Κύριος ὅτι «Ἰδού, ἐν μέσῳ ὑμῶν ἵσταται μεγαλείτερος τοῦ Μωϋσέως, ὅστις ἦλθε νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον ἐκείνου ἐφαρμόζων αὐτὸ ἐν τῇ πνευματικῇ του ἐννοίᾳ· καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ Του προσώπῳ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς προρρήσεις τῶν Προφητῶν». Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δημοσίας Του διακονίας, ὁ Κύριος ἤρχισε νὰ πραγματοποιῇ τὸν σκοπὸν τῆς εἰς τὸν κόσμον ἐλεύσεώς Του. Οὐχὶ βεβαίως καταλύων θαυματουργικῶς τὸ παλαιὸν καθεστὼς τῶν τύπων καὶ σκιῶν, καθ' ὅτι ἡ ἀπότομος αὕτη κατάργησις θὰ ἀφῄρει ἀπὸ τὸ οἰκοδόμημα τῆς λατρείας τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ τοὺς θεσμούς, διὰ τῶν ὁποίων διεκρίνετο ἡ θρησκεία τοῦ ἀρχαίου Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν πολυθεΐαν τῶν εἰδωλολατρικῶν γειτόνων αὐτοῦ. Θὰ ἐδημιούργει κενόν, τὸ ὁποῖον κανὲν φιλοσοφικὸν σύστημα δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναπληρώσῃ. Ἔπρεπεν οἱ θεσμοὶ ἐκεῖνοι νὰ μένουν ἄθικτοι ὡς βάσις τῆς θρησκείας τοῦ Ἰεχωβᾶ, τῆς ὁποίας ἡ πλήρωσις ἦτο ἔργον τοῦ Θεανθρώπου. Ἔπρεπε νὰ παραμείνουν αἱ Δέκα Ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ, αἱ δοθεῖσαι εἰς τὸν Μωϋσῆν ἀπὸ τοῦ Σινᾶ, ὡς καὶ πολλαὶ διατάξεις τοῦ Νόμου, ἀποβλέπουσαι εἰς τὰς τότε περιστάσεις καὶ τὴν τότε ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ Ἰσραήλ. Ὅλα εἶχον τὴν θέσιν των καὶ τὴν χρησιμότητά των, μέχρι τοῦ πληρώματος τοῦ χρόνου, ὅτε θὰ ἐπεφαίνετο ὁ Μεσσίας, ὁ μέλλων νὰ

διανοίξη διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἀνωτέραν πνευματικὴν ὁδὸν πρὸς τὸν Πατέρα Θεόν, νὰ ἑρμηνεύσῃ τοὺς τύπους τῆς παλαιᾶς λατρείας, δεικνύων Ἑαυτὸν ὡς τὸ πλήρωμα τούτων πάντων, καὶ ἀποκαλύπτων τὴν μόνην ὁδὸν τῆς σωτηρίας ἐκ τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ποινῆς τῆς ἁμαρτίας.

Εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ δημοσίας Του ἐμφανίσεως ἤρχισεν ὁ Κύριος τὴν ἔμπρακτον ἀντικατάστασιν τῆς τυπικῆς λατρείας διὰ τῆς πνευματικῆς. Ἐν τούτοις συνεμορφοῦτο ὁ ἴδιος πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Μωϋσέως, πληρῶν καὶ συμπληρόνων αὐτὰς διὰ τῆς πνευματικῆς των ἀληθοῦς σημασίας καὶ ἑρμηνείας. Ὁ Νόμος ἔλεγεν: «Οὐ μὴ φονεύσῃς». Ὁ Κύριος δὲν καταργεῖ τοῦτο, ἀλλ᾽ ἐπεξηγεῖ, ἐπεκτείνει τὴν σημασίαν τῆς ἀπαγορεύσεως, διδάσκων ὅτι καὶ ὁ ἀναιτίως μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ εἶναι φονεύς. Τὰς δὲ Δέκα Ἐντολὰς συγκεφαλαιόνει εἰς τὴν Νέαν Ἐντολήν: «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου . . . καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν», προσθέτων: «Ἐν ταύταις ταῖς δύο ἐντολαῖς ὅλοι οἱ Νόμοι καὶ οἱ Προφῆται κρέμανται». Συνῄνει εἰς τὰς αἱματηρὰς θυσίας, τὰς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τὸ πάλαι θεσπισθείσας, ἀλλ᾽ ἐτόνιζε τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ προσφέρωνται αὗται εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ὑπέδειξεν ὅτι ἡ μόνη πραγματικὴ καὶ τελεσφόρος θυσία ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ κόσμου ἦτο Αὐτός, ὁ μέλλων νὰ ὑψωθῇ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ πρὸς ἐξιλέωσιν τῆς δικαιοσύνης. Ὁ «Ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης», ὁ μέλλων νὰ ἀνατείλῃ μὲ ἴασιν εἰς τὰς πτέρυγας Αὐτοῦ, ἦτο Αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὅστις ἐκόμισεν εἰς τὴν νοσοῦσαν καὶ διεφθαρμένην ἀνθρωπότητα ἐξαγνισμὸν καὶ πλήρη θεραπείαν. Καὶ πάσας τὰς προρρήσεις τῶν Προφητῶν ἡρμήνευσεν ἐμπράκτως, τὰς ὁποίας ἐκεῖνοι παρ᾽ ὅλην τὴν πνευματικήν των διορατικότητα δὲν εἶχον δυνηθῆ νὰ διακρίνουν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν σημασίαν τῶν ὁραματισμῶν των. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, μόνον διὰ τοῦ ἐν τούτῳ ἀποκαλυπτομένου Ἰησοῦ Χριστοῦ κατανοοῦμεν πόσον ἀσυγκρίτως ὑπέρτερος ὑπῆρξεν Οὗτος ἐν τῇ πραγματικότητι ἀπὸ τὸν ἐν ταῖς προφητείαις ὑποτυπούμενον ὡς «δοῦλον τοῦ Θεοῦ». Ἐξ ὅλων τῶν προτύπων, τῶν προβαλλομένων ὑπὸ τῶν Προφητῶν ὡς τὸν ἀναμενόμενον Μεσσίαν, οὐδεὶς ἑνόνει ἐν ἑαυτῷ τὴν τελείαν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν θεότητα, τὴν συμπάθειαν πρὸς ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἦλθε νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν νέαν ζωήν, καὶ τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐδέχθη τὸν Σταυρόν, ἵνα τοὺς σώσῃ καὶ ἀνοίξῃ εἰς αὐτοὺς τὰς πύλας τοῦ Οὐρανοῦ. Οὐδεὶς ὡς αὐτὸς ἔγεινε τὸ πλήρωμα τοῦ σχεδίου τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς συμφιλιώσεως αὐτῶν πρὸς τὸν Πατέρα Θεόν. Οἱ ἀριστεῖς τῆς Παλαιᾶς Οἰκονομίας συνεισέφερον τὴν ἀναγκαίαν πρὸς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστοῦ προετοιμασίαν, ἀλλ᾽ Ἐκεῖνος ὑπῆρξεν ἡ ἀποκάλυψις τοῦ συνόλου καὶ τῆς πλήρους σημασίας τοῦ σχεδίου τούτου.

— *Ὁ παρεκκλίνων ἀπὸ τὸν δρόμον του διὰ νὰ δώσῃ χεῖρα βοηθείας εἰς ἄλλον, εὑρίσκεται πάντοτε εἰς τὸν ὀρθὸν δρόμον, διότι ἐβάδισε πρὸς τὸ καθῆκον διὰ τοῦ μονοπατίου τοῦ ἐλέους, ἔχων ὁδηγὸν τὸν Θεόν.*

— *Πράττε τὸ καλὸν πάντοτε καὶ ὅσον δύνασαι καλλίτερον· καὶ τὰ λοιπὰ ἄφινέ τα εἰς τὸν Θεόν.*

Η ΗΜΕΤΕΡΑ ΣΩΤΗΡΙΑ

«Τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν» (Φιλιππ. β'. 12).

Ἐν τῷ ἐδαφίῳ τούτῳ ἡ πρωτεύουσα σκέψις εἶναι «Σωτηρία—ἡ ἔννοια καὶ σημασία της».

Σωτηρία! λέξις μεγάλη, ἥτις πολλάκις παρηρμηνεύθη! Σημαίνει κυρίως ***ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν ἐνοχὴν τῶν περασμένων μας ἁμαρτιῶν,*** ἀπὸ τὴν ἐνοχὴν τῆς προπατορικῆς μας πτώσεως ἐν τῷ πρωτοπλάστῳ Ἀδὰμ καὶ ὅλων τῶν ἀτομικῶν μας παρανομιῶν.

Ἡ σωτηρία ἐξαλείφει τὴν ἐνοχὴν καὶ μᾶς κάμνει δεκτοὺς ἐνώπιον τοῦ μεγάλου Δικαιοκρίτου Θεοῦ. Μᾶς δίδει τὸ ἀνέκφραστον καὶ περιπόθητον ἀγαθὸν τῆς συγχωρήσεως. Καθαρίζει τὴν μαυρίλαν τῆς καρδίας μας.

Συνάμα ὅμως περιέχει καὶ τὴν ***ἀπελευθέρωσίν μας ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς ἁμαρτίας.*** Ἐκ φύσεως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀγαπῶμεν τὸ πονηρόν, ἀπλήστως τρέχομεν κατόπιν τοῦ κακοῦ. Εἴμεθα ὅλοι αἰχμάλωτοι καὶ δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας καὶ εὑρίσκομεν εὐχαρίστησιν εἰς τὴν δουλείαν αὐτήν. Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ χειρότερον. Διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ ἁμαρτία ἔχει ἰδιαίτερα θέλγητρα καὶ ἐξασκεῖ ἐπ᾿ αὐτοῦ μεγάλην γοητείαν καὶ ἕλξιν. Ἡ σωτηρία ὅμως μᾶς ἀπελευθερώνει ἀπ᾿ αὐτὸ τὸ κράτος καὶ τὴν τυραννίαν τῆς ἁμαρτίας. Δι᾿ αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος μανθάνει πόσον μέγα κακὸν εἶναι ἡ ἁμαρτία, μανθάνει νὰ τὴν μισῇ καὶ νὰ τὴνἀποστρέφεται καὶ νὰ λυπῆται βαθέως διότι ὑπῆρξε ποτὲ δοῦλός της. Διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συντρίβει τὰ δεσμά του, γίνεται κύριος τοῦ τυράννου του, θέτει ὑπὸ τοὺς πόδας του τὴν σάρκα καὶ ἐγείρεται εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Συνήθειαι κακαί, ἀκάθαρτοι ἐπιθυμίαι, πάθη ἀγενῆ τῆς σαρκός, τρέπονται εἰς φυγὴν ὡς λωποδῦται πρὸ τοῦ ἀστυνόμου.

Ἡ σωτηρία δηλοῖ ἐπίσης καὶ ἀπαλλαγὴν ***ἀπὸ τῆς παρούσης ὀργῆς τοῦ Θεοῦ.*** Πᾶς ἁμαρτωλὸς εἶναι ἀντικείμενον τῆς Θείας ὀργῆς κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τοῦ βίου του. Ὁ Θεὸς ὀργίζεται καθ᾿ ἑκάστην κατὰ τοῦ ἀσεβοῦς.

«Ὅστις δὲν πιστεύει (εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ,) εἶναι ἤδη κεκριμένος, διότι δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ». Σὺ ἂν δὲν πιστεύῃς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, εἶσαι ἤδη καταδεδικασμένος. Ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐστραμμένη κατὰ τῆς κεφαλῆς σου. Καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπείρως χειροτέρα τῆς κολάσεως. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ τρέμῃ ὁλόσωμος. Καὶ ἂν ἡ Θεία ὀργὴ βραδύνῃ νὰ τὸν συντρίψῃ, τοῦτο συμβαίνει διότι ὁ Θεὸς ἐξ εὐσπλαγχνίας δίδει εἰς αὐτὸν καιρὸν νὰ μετανοήσῃ καὶ ἀποκτήσῃ τὴν σωτηρίαν του, τὴν προσωπικήν του σωτηρίαν. Ἡ σωτηρία τὸν προστατεύει, τὸν θέτει ἐκτὸς κινδύνου. Τὸν κάμνει τέκνον Θεοῦ ἀπὸ τέκνον ὀργῆς καὶ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸν καθιστᾷ συγκληρονόμον παρούσης καὶ αἰωνίας εὐτυχίας. Ὑπάρχει τίποτε πολυτιμότερον ἀπ᾿ αὐτό;

Ἐπὶ πλέον ἡ σωτηρία ***μᾶς ἀπαλλάττει ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς τοῦ Θεοῦ.*** Πᾶς ὅστις δὲν σώζεται εἰς τὴν ζωὴν αὐτήν, εἰσέρχεται διὰ τοῦ θανάτου εἰς ἄμεσον καταδίκην. Ὅπου μᾶς ἀφίνει ὁ θάνατος, μᾶς συλλαμβάνει ἡ Κρίσις, καὶ

ὅπου μᾶς συλλαμβάνει ἡ Κρίσις, μᾶς κρατεῖ ἡ Αἰωνιότης εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ἡ κόλασις θὰ ἦναι ὁ αἰώνιος τόπος τοῦ ἀμετανοήτου ἁμαρτωλοῦ. Ἐκεῖ τὸν καταδικάζει ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ, διότι περιεφρόνησε τὸν Υἱόν Του, τὸν ὁποῖον ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς Σωτῆρα καὶ λυτρωτήν. Μόνον ἡ σωτηρία μᾶς ἁρπάζει ἀπὸ τὴν μέλλουσαν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ. Μόνον ὅταν πιστεύσωμεν εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ὅτι ἀπέθανεν *ὑπὲρ* ἡμῶν καὶ *ἀντὶ* ὑμῶν, καὶ ὅτι διὰ τοῦ αἵματός Του καὶ τοῦ θανάτου Του ἐπλήρωσε τὸ πρὸς τὸν Θεὸν χρέος μας καὶ ἐξήλειψε τὴν ἐνοχήν μας, τότε οὐδεμία τιμωρία μᾶς περιμένει. Ἡ κατὰ τῆς ἁμαρτίας ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἔπεσεν ὅλη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἐκρεμάσθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Διὰ τῆς σταυρώσεώς του ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἱκανοποίησε κάθε ἀπαίτησιν τῆς Θείας δικαιοσύνης, ἐπλήρωσε τὰ λύτρα μας καὶ μᾶς ἀπέσπασεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς ἁμαρτίας. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον οὐδὲν πλέον χρεωστεῖ. Ὁ Θεὸς τὸν θεωρεῖ δίκαιον. Ὁ Χριστὸς μὲ τὰ παθήματά Του καὶ τὸ αἷμά Του γίνεται ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν. Καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Χριστοῦ εἰσερχόμεθα εἰς αἰωνίαν εἰρήνην, διαλλαγὴν καὶ συμφιλίωσιν μὲ τὸν Θεὸν καὶ γινόμεθα τέκνα Του. Ἡ σωτηρία ἑπομένως δὲν ἀφίνει τίποτε εἰς βάρος μας, οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν οὔτε εἰς τὴν μέλλουσαν. Φέρει τὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας, τὴν αἰωνίαν λήθην της.

Αὐτὸς ὁ Θεὸς Πατὴρ θεωρεῖ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου ὥς τι βαρυσήμαντον. Τὴν θεωρεῖ ὡς ἀναγκαιοτάτην. Διὰ τοῦτο ἔδωκε τὸν Μονογενῆ Του Υἱὸν ὅπως τὴν ἐκτελέσῃ ὑπὲρ τοῦ ἀποστάτου ἁμαρτωλοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Μονογενὴς Υἱός, τὴν θεωρεῖ ὥς τι ἀπαραίτητον, διότι ἔχυσε τὸ αἷμα Του καὶ ἀπέθανε πρὸς ἐκπλήρωσίν της. Πρέπει λοιπὸν ἐγὼ νὰ περιφρονήσω ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐστοίχισεν εἰς Αὐτὸν τὴν ζωήν Του; Πρέπει ἐγὼ ν' ἀψηφίσω ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπροξένησεν εἰς τὸν Σωτῆρα τὴν ἀγωνίαν τῆς Γεθσημανῆ, τὴν δίψαν καὶ τὴν μεγάλην κραυγὴν ἀπεριγράπτου πόνου σώματος καὶ ψυχῆς ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν; Ἀφοῦ Ἐκεῖνος ἦλθεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν, διατί ἐγὼ βραδύνω νὰ στραφῶ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς οὐρανόν; Διὰ τὸν αἱματηρὸν ἱδρῶτα τῆς Γεθσημανῆς, διὰ τοὺς τύπους τῶν ἥλων τοῦ Γολγοθᾶ, σᾶς παρακαλῶ νὰ βεβαιωθῆτε ὅτι ἡ σωτηρία πρέπει νὰ σᾶς ἀπασχολήσῃ τὸν νοῦν περισσότερον ἀπὸ κάθε τι ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Τέλος, αὐτὸ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα θεωρεῖ αὐτὴν ὄχι ὡς κἄτι μικρὸν καὶ ἀσήμαντον, διότι συγκαταβαίνει νὰ ἐργάζεται διαρκῶς ἐν τῇ νέᾳ κτίσει, ὅπως ἐπιφέρῃ τὴν σωτηρίαν, καὶ καταστήσῃ αὐτὴν ζῶσαν καὶ πραγματικὴν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῇ ζωῇ τοῦ μετανοοῦντος καὶ πιστεύοντος. Μὴ περιφρονῇς λοιπὸν ὅ,τι τὸ Πανάγιον Πνεῦμα ἐκτιμᾷ, μήπως εὑρεθῇς περιφρονῶν αὐτὸ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα.

Ὦ σεῖς, ἀμελεῖς ἀκροαταί, νομίζετε ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ δὲν θεωρεῖ τὴν σωτηρίαν ὡς πρᾶγμα μέγα; Χιλιάδες ἐνθέρμων Χριστιανῶν προσεύχονται καθ' ἑκάστην διὰ τὴν σωτηρίαν σας. Μοχθοῦν καὶ θυσιάζονται ὅπως σεῖς ἀποκτήσετε τὴν μεγάλην αὐτὴν δωρεὰν τοῦ εὐσπλάγχνου Θεοῦ. Πρέπει λοιπὸν σεῖς ν' ἀλλάξητε γνώμην καὶ μὲ μεγαλειτέραν προσοχὴν νὰ σκεφθῆτε διὰ τὴν ὑμετέραν σωτηρίαν.

Αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ ἔχουν πολὺ ὑψηλὴν ἰδέαν περὶ τῆς σωτηρίας. Ὅταν ἴδουν ἕνα ἁμαρτωλὸν νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν Θεόν, μετὰ προθυμίας ἁρπάζουν τὰς χρυσᾶς των κιθάρας καὶ ψάλλουν ἐνώπιον τοῦ Θρόνου τὴν χαράν των διὰ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία ὅτι καὶ οἱ δαίμονες ἀκόμη γνωρίζουν τὴν ὑψίστην σημασίαν τῆς σωτηρίας, διότι μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των περιέρχονται γῆν καὶ θάλασσαν ζητοῦντες νὰ ἐμποδίσουν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐν αὐτῷ νὰ εὕρουν τὴν σωτηρίαν των. Θὰ τὸ ἔκαμναν, ἐὰν ἡ σωτηρία δὲν ἔφερε δόξαν εἰς τὸν Θεὸν καὶ κέρδος εἰς τὸν ἄνθρωπον;

Τέλος, καὶ αὐτοὶ οἱ κατεστραμμένοι, οἱ εὑρισκόμενοι εἰς τὸ βάθος τῆς κολάσεως, παραδέχονται ὅτι ἡ σωτηρία ἔχει ὑψίστην σπουδαιότητα. Ὅταν ὁ πλούσιος ἔζη ἐπὶ τῆς γῆς, δὲν ἐσκέπτετο τίποτε ἄλλο εἰμὴ τὰς ἀποθήκας καὶ τ' ἀγαθὰ τοῦ παρόντος βίου. Κάτω ὅμως εἰς τὸν τόπον τῶν βασάνων ἔλεγε: «Πάτερ Ἀβραάμ, παρακαλῶ σε νὰ πέμψῃς τὸν Λάζαρον εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ὅπου ἔχω πέντε ἀδελφούς, διὰ νὰ μαρτυρήσῃ εἰς αὐτούς, ὥστε νὰ μὴ ἔλθωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.» Ἐν τῇ ἀπωλείᾳ των αἱ ψυχαὶ πολὺ διαφορετικὰ βλέπουν τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῆς γῆς περιεφρόνουν. Ἐὰν ἐν τῷ Ἅδῃ, ὅταν πλέον ἦναι πολὺ ἀργά, θεωρῆται ἡ σωτηρία ὡς τι σπουδαιότατον, διατὶ σύ, ἀμέριμνε ἄνθρωπε, δὲν προσέχεις νὰ τὴν ἀποκτήσῃς τώρα, ἐφ' ὅσον ἔχεις εὐκαιρίαν; Τί σε ὠφελεῖ νὰ φροντίζῃς διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματός σου, τὸ ὁποῖον οὕτως ἢ ἄλλως κατ' ἀνάγκην θὰ χάσῃς μίαν ἡμέραν, καὶ δὲν φροντίζεις δι' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἦναι αἰώνιόν σου κτῆμα πέραν τοῦ τάφου; Χρυσῆ σαρκοφάγος θὰ ἦναι πενιχρὰ ἀμοιβὴ διὰ καταδικασμένην ψυχήν. Καὶ ἂν ἀκόμη ἔχετε ὅλων τῶν Κροίσων τοῦ κόσμου τὰ πλούτη· καὶ ἂν κάθε χορδὴ κιθάρας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ κάθε σάλπιγξ καὶ κάθε γλῶσσα ποιητοῦ καὶ λογογράφου ἐξυμνοῦν τὴν φήμην, τὴν δόξαν, τὸ ὄνομά σας, ὅλα ταῦτα θὰ ἦναι φροῦδα πρὸ τῆς μεγάλης καὶ ἠχηρᾶς φωνῆς Ἐκείνου, ὅστις θὰ σᾶς εἴπῃ: «Πορεύεσθε ἀπ' Ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον διὰ τὸν Διάβολον καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ»!

Σωτηρία! σωτηρία! τίποτε ἐπὶ τῆς γῆς δὲν εἶναι ἀντάξιόν σου! Εἴθε νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν ἀνέκφραστόν σου ἀξίαν καὶ νὰ σὲ ζητήσωμεν, ἕως οὗ νὰ σὲ εὕρωμεν, σὲ ἀποκτήσωμεν καὶ σὲ ἀπολαύσωμεν ἐξ ὁλοκλήρου!

('Εκ τοῦ 'Αγγλικοῦ τοῦ C. H. Spurgeon) ***Κ. Καρναπᾶς.***

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ

I. *Ὁ Κόσμος.*

Τί ἐστι Κόσμος; Ἡ ἀρχικὴ καὶ κλασσικὴ ἔννοια τῆς λέξεως ***κόσμος*** δηλοῖ τὴν ἰδέαν ἑνὸς ἐναρμονίου ρυθμοῦ. Ἐν τῇ γλώσσῃ τῆς Κ. Διαθήκης ἀπαντᾷ ὑπὸ διαφόρους σημασίας, ὅπως καὶ ἡ λέξις ***Ἐκκλησία.*** Ἡ ποικιλία αὕτη δὲν εἶναι γλωσσολογικὴ λεπτολογία. Εἶναι βασικὴ διαφορά, προκύπτουσα ἐκ μιᾶς

βαθυτέρας πραγματικῆς παραφωνίας καὶ ἀνισορροπίας. Ἐν πρώτοις ὁ Κόσμος εἶναι τὸ ***Σύμπαν τοῦ Θεοῦ,*** τὸ ἐναρμόνιον καὶ ὡραῖον προϊὸν τῶν νόμων τῆς σοφίας, τῆς ἰσχύος καὶ τῆς δημιουργικῆς Αὐτοῦ ἀγαθότητος. Εἶναι ὅμως ταὐτοχρόνως καὶ τὸ ***Βασίλειον τοῦ Σατανᾶ,*** τοῦ «ἄρχοντος τοῦ κόσμου τούτου». Ἔπειτα ὁ κόσμος εἶναι τὸ ***ἔκρυθμον καὶ ἀκατάστατον Σύμπαν,*** ἰδίως δὲ εἶναι ἡ ἔκπτωτος ἀλλ᾽ εἰσέτι ἐπιδεκτικὴ ἀπολυτρώσεως ***ἀνθρωπότης,*** τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς δὲν ἔπαυσε νὰ ἀγαπᾷ, νὰ ἀγαπᾷ δὲ τόσον ὥστε νὰ δώσῃ τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ, ὅπως τὸν σώσῃ. Ἀλλ᾽ εἶναι συνάμα καὶ ***κόσμος ὑπὸ κατάκρισιν,*** προωρισμένος εἰς ἀπώλειαν. Ἐπίσης κόσμος εἶναι ὁ ***ἀγρὸς*** ὁ πρόσφορος πρὸς σπορὰν τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ πεδίον τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἀνθρώπου ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· εἶναι ὅμως, φεῦ! καὶ ὁ ἀγρός, ὁ κλειστὸς πρὸς τὴν Θείαν χάριν.

Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ὁ κόσμος εἶναι μία πραγματικότης πολύμορφος καὶ περίπλοκος, τῆς ὁποίας ἡ σχέσις πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν διαφέρει ἀναλόγως τῆς ἀπόψεως καὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ. Παρουσιάζει τὸ παραδοξολόγημα ἑνὸς κόσμου ἀνισορροπημένου. Κατὰ τοῦτο δὲ ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὅστις, ἐξ ὅλων τῶν πλασμάτων, εἶναι ὁ ὀλιγώτερον εὐσταθής.

Ἡ κατάστασις αὕτη τοῦ κόσμου, περὶ τῆς ὁποίας πλείστας νύξεις μᾶς δίδει ἡ Ἁγ. Γραφή, οὐδόλως διαφεύγει τὴν προσοχὴν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὑπάρχει ὁμοφωνία ὡς πρὸς τὸ γεγονός, ἀλλ᾽ ἡ διαφωνία ἄρχεται εὐθὺς ὡς δεήσῃ νὰ ἐξακριβωθῇ, νὰ προσδιορισθῇ καὶ νὰ ἐκτιμηθῇ ὁ βαθμὸς τῆς ἀσταθείας ταύτης. Ὁμοφωνία ὑπάρχει ὡς πρὸς τὸ ἀρχικὸν γεγονὸς τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου συμφώνως πρὸς τὴν Βιβλικὴν ἀποκάλυψιν. Τῆς πτώσεως ταύτης ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος ὑπῆρξεν ὑπαίτιος· ἀλλὰ κατὰ πόσον ἡ εἰσελθοῦσα διαφθορὰ εἶναι τελεία, αἱ γνῶμαι διχάζονται. Μεταξὺ τοῦ δόγματος τῆς ὁλοκληρωτικῆς διαφθορᾶς τοῦ ἀνθρώπου (ὅπερ συνήθως ἀποδίδεται εἰς τὸν Καλβῖνον) καὶ τῆς διδαχῆς, ὅτι ὁ κόσμος παρ᾽ ὅλην τὴν πτῶσίν του παραμένει ὁ κόσμος τῆς Θείας Χάριτος καὶ τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ Σωτῆρος, φαίνεται νὰ ὑπάρχῃ χάσμα μέγα.

Ἡ Χριστιανικὴ στάσις ἀπέναντι τοῦ προβλήματος τούτου δὲν εἶναι στάσις τῶν ἄκρων. Δὲν εἶναι οὔτε ἀμετακλήτως ἀπαισιόδοξος, οὔτε ἀστηρίκτως αἰσιόδοξος. Ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Μεταρρυθμίσεως ἀρχὴ εἶναι ἡ τῆς ***ὑπερόχου κυριαρχίας*** τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐκ μέρους τοῦ Χριστοῦ ***χάρις,*** ἐκ μέρους δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἡ πίστις. Ἐκ τῶν τριῶν τούτων βασικῶν ἀρχῶν ἔστω καὶ ἡ μία μόνη —πρὸ παντὸς δὲ ἡ πρώτη— καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ριζικὴν ἀπαισιοδοξίαν.

Πιστεύομεν ἀδιστάκτως, ὅτι παρ᾽ ὅλην τὴν παρουσίαν τῆς ἁμαρτίας, ὁ Θεὸς παραμένει ἐν τῷ κόσμῳ, ἀφοῦ ὁ κόσμος ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται. Παρ᾽ ὅλην τὴν ἀταξίαν καὶ σύγχυσιν, ὑφίσταται ἐν τῷ κόσμῳ μία τάξις φυσική. Καὶ ἐκ παραλλήλου μὲ ταύτην, ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, εἷς φυσικὸς νόμος καὶ μία λογικότης φυσικὴ ἀποτελοῦν τὴν μεθόριον γραμμήν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ Θεὸς διέγραψε πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς παγκοσμίου ἐξαρθρώσεως καὶ τῆς παγκοσμίου ἀνισορροπίας.

Τὸ ὅτι ὁ κόσμος ὑπάρχει εἰσέτι, ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ὁ Θεὸς παρατείνει τὴν ὕπαρξίν του. Τοῦτο πράττων ὁ Θεός, προφανῶς ἔχει ὑπὲρ τοῦ κόσμου σκοπὸν

καὶ σχέδιον ἀπολυτρώσεως. Ἡ παροῦσα οἰκονομία εἶναι οἰκονομία δοκιμασίας. Δὲν εἶναι μόνον κατάστασις ἀρρυθμίας καὶ κακοῦ· εἶναι καὶ οἰκονομία χάριτος, οἰκονομία σωτηρίας. Ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν τούτων σημείων τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, ὑπάρχει ὁμοφωνία ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ ἁμαρτία, διαφθείρουσα τὴν φύσιν τοῦ κόσμου, ὡς καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὑπῆρξεν ἀφορμὴ ὅπως προκύψῃ, τῇ ἐπεμβάσει τῆς Θείας Χάριτος, μία μεταβατικὴ κατάστασις ἀναμονῆς, τὴν ὁποίαν διεῖδεν ὁ Παῦλος καὶ ἡρμήνευσε γράφων πρὸς τοὺς Ρωμαίους Χριστιανούς: «Διότι ἡ μεγάλη προσδοκία τῆς κτίσεως προσμένει τὴν φανέρωσιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ...... ἐπ᾽ ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις θέλει ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς καὶ μεταβῆ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.... Διότι ἐξεύρομεν, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συναγωνιᾷ ἕως τοῦ νῦν..... Καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ στενάζομεν. ἀναμένοντες τὴν υἱοθεσίαν, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν». (Ρωμ. η΄. 19 - 23).

II. *Ἡ Ἐκκλησία.*

Πρὸς τὴν παράδοξον, πολύπλοκον καὶ ἀεικίνητον πραγματικότητα τοῦ κόσμου, ἀνταποκρίνεται ἡ ἑτέρα πραγματικότης τῆς Ἐκκλησίας, ἔτι παραδοξοτέρα τῆς πρώτης.

Δὲν εὑρίσκομεν ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ ἕνα ἑνιαῖον περιεκτικὸν ὁρισμὸν οὔτε μίαν ὁμοιογενῆ ἀντίληψιν τῆς ἰδέας τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ πλείονας τοιαύτας.

Ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὸν συνήθη καὶ ἁπλούστατον αὐτῆς ὁρισμόν, εἶναι ἡ ἐπὶ μέρους σύναξις τῶν πιστῶν τοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλ᾽ εἶναι καὶ τὸ σύνολον τῶν κατὰ τόπους συνάξεων, ἤτοι ἡ Χριστιανωσύνη σύσσωμος.

Εἶναι τέλος, τὸ μυστικὸν Σῶμα τῶν πιστῶν, οὗτινος Κεφαλὴ εἶναι ὁ Χριστός.

Ἀφετηρία καὶ πηγὴ τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε μία δήλωσις καὶ ἀπόφασις τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ ἓν σχέδιον. Ἄρα ἡ προέλευσις τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι ἐκ τῶν κάτω ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἄνω. Βάσις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ πρόσωρινὴ ὁμολογία ἑκάστου πιστοῦ, ἐπικυρωθεῖσα ὑπὸ τῆς ῥηθείσης δηλώσεως τοῦ Χριστοῦ: «Ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ (ὁμολογίᾳ) οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν».

Τὴν ἀπαραίτητον ἀνάγκην τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς οὐσιώδους καὶ ἀναποσπάστου ἀπ᾽ αὐτῆς ἀρχῆς τῆς Σωτηρίας, προεκάλεσεν ἡ ἁμαρτία, ἥτις εἰσχωρήσασα εἰς τὸν κόσμον ὡδήγησε τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον πρὸς τὴν ἀπώλειαν.

Σχετικῶς πρὸς τὸν κόσμον, ἡ Ἐκκλησία εἶναι Χάρις, χορηγηθεῖσα παρὰ Θεοῦ, ὅπως συντελέσῃ εἰς τὴν διὰ τοῦ Χριστοῦ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Ἐκκλησία, ἥτις ἑνώνει τὴν γῆν πρὸς τὸν οὐρανὸν ὡς διπλοῦν ῥεῦμα πνευματικῆς ζωῆς, εἶναι ὁ θεματοφύλαξ τῶν ἀοράτων καὶ αἰωνίων ἀρχῶν καὶ ἀξιῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὀφείλει ὁ πιστὸς νὰ ἔχῃ προσηλωμένον τὸ βλέμμα. Εἶναι τὸ **μυστικὸν σῶμα**, ὅπερ εἶναι τὸ **σῶμα τοῦ Χριστοῦ.**

Ἐπὶ τῶν δύο ἐπιπέδων τοῦ ἀοράτου καὶ τοῦ ὁρατοῦ, δὲν εἶναι εἰμὴ μία μόνη Ἐκκλησία, συνισταμένη ἐκ τῆς διαρκοῦς διαμοιβῆς τοῦ πνευματικοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου, ἀποτελοῦσα τὸ κέντρον τῆς πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν πιστῶν καὶ τὴν ἕνωσιν τούτων ἐν τῷ Χριστῷ.

Ἡ Ἐκκλησία ἀπέναντι τοῦ Κόσμου.

Ἡ ἀντίθεσις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν κόσμον εἶναι ἀντίθεσις δυναμική, ἄνωθεν προερχομένη παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅστις τὴν ἐξαπολύει ἐλευθέρως. Ἡ δὲ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ τὴν μεταδίδῃ εἰς τὴν κόσμον μὲ τὴν ἔντασιν, τὴν δύναμιν καὶ τὸν ρυθμὸν τῆς πνευματικῆς ἐκείνης ἐνεργείας. Ἡ δύναμις αὕτη, βαθυτέρα καὶ ἰσχυροτέρα τῆς τῶν κοσμικῶν ἐπιρροῶν, πρέπει νὰ ἀποτελῇ νόμον ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἡ Ἐκκλησία, ὅπως καὶ ὁ Λόγος, τοῦ ὁποίου αὕτη ἐτάχθη φορεὺς καὶ κῆρυξ, ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ κόσμου μίαν κρίσιν καὶ ἕνα κανόνα, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ νὰ παραβάλλωνται καὶ νὰ κρίνωνται οἱ ἄνθρωποι. Ἀλλ' ἡ κρίσις αὐτῆς δὲν εἶναι κατάκρισις, ἀπόφασις καταδικαστική, διότι ἡ Ἐκκλησία δὲν λησμονεῖ ὅτι ὁ Ἀρχηγὸς αὐτῆς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, οὐχὶ ὅπως καταδικάσῃ αὐτόν, ἀλλ' ὅπως τὸν σώσῃ.

Ἡ Ἐκκλησία καλεῖται ἐπὶ πλέον εἰς ὑπηρεσίαν· καλεῖται νὰ ***χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον τῆς Θείας Χάριτος*** ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς σωτηρίας. Εἶναι δούλη, ἀλλ' ὅμως ἡ ὑπηρεσία αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ τοῦ Κυρίου αὐτῆς, ὅστις ἦλθεν οὐχὶ νὰ ὑπηρετηθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ, συνεπάγεται ὑποχρεώσεις βασιλικάς.

Ὑπέχει ἐν τῷ κόσμῳ τὴν εὐθύνην, τὴν ἐντολὴν καὶ τὰ δικαιώματα τῆς βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Αὕτη γεννᾷ τοὺς πιστούς, τῶν ὁποίων καλεῖται ἡ ἐν ***Χριστῷ Μήτηρ***, καθ' ὅσον τοὺς φέρει πρὸς τὸν Χριστόν. Αἱ σχέσεις τοῦ πιστοῦ μετὰ τοῦ Χριστοῦ —τῆς Πηγῆς τῶν ζώντων ὑδάτων— εἶναι ἄμεσοι καὶ στεναί, ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία —ἡ διὰ μέσου τῶν αἰώνων Χριστιανικὴ κοινότης— εἶναι τὸ ρεῦμα ὅπερ μεταδίδει τὸ ὄνομα καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ —αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Χωρὶς τὴν Ἐκκλησίαν δὲν ὑπάρχει Χριστιανισμός.

Ἐὰν ὑπάρχῃ Θεία Πρόνοια ἀσκοῦσα τὴν γενικὴν φροντίδα ὑπὲρ τῆς διοικήσεως τοῦ κόσμου, ὑπάρχει καὶ εἰδικὴ Πρόνοια, ἐπαγρυπνοῦσα ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς τρυφεροτάτης φροντίδος Ἐκείνου, Οὗτος τὴν ἀπελύτρωσε καὶ Οὗτος φυλάττει αὐτὴν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, προστατεύων αὐτὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῶν ἐσωτερικῶν. Ἐνῷ πέριξ αὐτῆς κρημνίζονται δυναστεῖαι καὶ διαλύονται αὐτοκρατορίαι καὶ σκορπίζονται ὡς χείμαρροι, ὁ Βράχος τῆς Ἐκκλησίας παραμένει ὄρθιος, ἀκλόνητος. Ἀλλ' ἔτι περισσότερον. Τοσαύτη εἶναι ἡ ἀγάπη, μὲ τὴν ὁποίαν περιβάλλεται ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ τοῦ Θείου αὐτῆς Ἱδρυτοῦ, ὥστε πάντα τὰ ἐγκόσμια γίνονται ὑποτελῆ εἰς τὰ συμφέροντα αὐτῆς, καὶ εἰς τὸν ὁριστικὸν αὐτῆς θρίαμβον. Πόσον ἄπειρος εἶναι ἡ ἀγάπη μεθ' ἧς περιβάλλεται ἡ Ἐκκλησία, ἀφοῦ ἐξαφανιζομένη ἐκ τῆς γῆς, θὰ ἐξηφάνιζε τὴν γῆν ἐκ τοῦ Σύμπαντος, καὶ ἀφοῦ παραμένουσα ἐν τῷ κόσμῳ προφυλάττει καὶ συντηρεῖ τὸν κόσμον!

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Henri Clavier.

Ο ΚΑΝΩΝ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Τὰ βιβλία τοῦ Κανόνος τῆς Κ. Διαθήκης.

Ἀφοῦ εἴδομεν πῶς βαθμηδὸν μέν, ἀλλὰ καὶ πολὺ ἐνωρίς, συνεπήχθη ὁ Κανὼν τῆς Κ. Διαθήκης, ἂς ἔλθωμεν τώρα καὶ εἴς τινας λεπτομερείας περὶ αὐτῶν τῶν βιβλίων, ἅτινα συναπετέλεσαν τὸν Κανόνα.

Ι. Ἐν πρώτοις, ὡς πρὸς τὴν ***σειράν***, καθ' ἣν κατετάχθηραν εἰς τὸν Κανόνα.

Ἡ σειρὰ δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ εἰς ὅλους τοὺς καταλόγους, οἵτινες εὑρίσκονται εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων. Ὁ Εὐσέβιος, ὡς εἴδομεν, κατατάσσει τὰ βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης ὡς ἑξῆς: Τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, τὴν Α'. Καθολικὴν Ἐπιστολὴν Ἰωάννου καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν· κατόπιν ἀπαριθμεῖ τὰς ἓξ Καθολικὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ὀνομάζει ἀντιλεγομένας (Ἰακώβου, Ἰούδα, Πέτρου Α'. καὶ Β'. καὶ Ἰωάννου Β'. καὶ Γ'.). Ὁ Ἀθανάσιος (ἀρχὰς 4ου αἰῶνος) εἰς τὴν Ἑορταστικὴν Ἐπιστολήν του παρέχει διάφορον κατάταξιν: Τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, τὰς Πράξεις, τὰς ἑπτὰ Καθολικὰς ἐπιστολάς, τὰς δεκατέσσαρας ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν, τὴν δὲ σειρὰν ταύτην ἀκολουθεῖ ὁ ἀρχαῖος καὶ περιώνυμος Ἀλεξανδρινὸς Κῶδιξ, ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος, ἡ ἐν Λαοδικείᾳ Σύνοδος, ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καὶ ὁ Λεόντιος. Οἱ Συριακοὶ κατάλογοι, τοὺς ὁποίους παραθέτει ὁ Εὐσέβιος, κατατάσσουν κατὰ σειρὰν τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, τὰς Πράξεις, τρεῖς Καθολικὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου. Εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Ρουφίνου (4ου αἰῶνος) ἡ σειρὰ ἦτο ὅπως τὴν ἔχομεν σήμερον· καὶ ταύτην ἠκολούθησαν (παραλείψει τῆς Ἀποκαλύψεως), ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος, ὁ Ἀμφιλόχιος, καὶ ὁ Νικηφόρος Κων/πόλεως. Ὁ Ἐπιφάνιος ὅμως καὶ ὁ Ἱερώνυμος τοποθετοῦν τὰς Πράξεις μετὰ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου· ὁ Αὐγουστῖνος εἰς μίαν περικοπὴν τοποθετεῖ τὰς Πράξεις εἰς τὴν τελευταίαν θέσιν μετὰ τὴν Ἀποκάλυψιν, εἰς ἄλλην δὲ περικοπὴν τὰς θέτει προτελευταίας, δηλ. πρὸ τῆς Ἀποκαλύψεως. Τὴν αὐτὴν σειρὰν ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἰννοκέντιος Α'. ἐπίσκοπος Ρώμης. Ὁ Χρυσόστομος τέλος ἀκολουθεῖ ἰδίαν κατάταξιν, ἤτοι, πρῶτον τὰς δεκατέσσαρας Ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, ἔπειτα κατὰ σειρὰν τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, τὰς Πράξεις καὶ τελευταίας τὰς Καθολικὰς ἐπιστολάς, παραλείπων τὴν Ἀποκάλυψιν. Ἡ κατάταξις αὕτη φαίνεται βασιζομένη μᾶλλον εἰς τὴν χρονολογικὴν σειρὰν καθ' ἣν συνεγράφη ἕκαστον τῶν βιβλίων.

Ἀκόμη καὶ ἡ σειρὰ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων δὲν ἦτο πάντοτε ὁμοιόμορφος· ἡ συνηθεστέρα σειρὰ εἶναι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν σήμερον ἔχομεν, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Πατέρων ταύτην ἠκολούθησαν. Ὁ Τερτυλλιανὸς ὅμως τὰ κατατάσσει ὡς ἑξῆς: (α) Τὸ Κατὰ Ματθαῖον, (β) τὸ Κατὰ Ἰωάννην, (γ) τὸ Κατὰ Λουκᾶν καὶ (δ) τὸ Κατὰ Μάρκον, ἡ δὲ σειρὰ αὕτη ὑπάρχει εἰς τὸν Κώδικα τῆς Κανταβριγίας.

Τέλος, ἡ σειρὰ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἡ αὐτή,

μὲ πρώτην τὴν Πρὸς Ρωμαίους, ἀλλ' εἴς τινας κώδικας ἡ Πρὸς Ἑβραίους τίθεται δεκάτη καὶ ὄχι δεκάτη τετάρτη.

II. Ὡς πρὸς τὸν ***χρόνον***, καθ' ὃν συνεγράφησαν τὰ διάφορα βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπῆρξε πολλὴ διαφωνία καὶ μεταξὺ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ μεταξὺ τῶν νεωτέρων λογίων. Διὰ νὰ μὴ κουράσωμεν τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, ἀρκούμεθα εἰς τὸ γενικὸν συμπέρασμα, ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τῆς μεγάλης πλειονότητος τῶν Πατέρων, πρῶτον συνεγράφη τὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἔπειτα τὸ τοῦ Μάρκου, ἔπειτα τὸ τοῦ Λουκᾶ, τελευταῖον δὲ μετὰ ἀρκετὸν καιρὸν τὸ τοῦ Ἰωάννου. Καὶ τὰ μὲν τρία πρῶτα φαίνεται ὅτι συνεγράφησαν πρὸ τοῦ ἔτους 70 μ. Χρ., δηλ. πρὸ τῆς καταστροφῆς τῶν Ἱεροσολύμων, διότι ἐνῷ ἀναφέρουν τὴν πρόρρησιν τοῦ Κυρίου περὶ τῆς καταστροφῆς ἐκείνης, δὲν ἐκφράζονται κατὰ τρόπον ἐμφαίνοντα ὅτι εἶχεν ἤδη συντελεσθῆ ἡ καταστροφή. Αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων δὲν συνεγράφησαν πρὸ τοῦ ἔτους 63 μ. Χρ. ἀφοῦ ἱστοροῦν τὰ γεγονότα τῆς πρώτης διετοῦς φυλακίσεως τοῦ Παύλου ἐν Ρώμῃ (61—63 μ. Χρ.), πάντως ὅμως συνεγράφησαν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Νέρωνος (68 μ. Χρ.), διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἀποσιώπησις τῆς δευτέρας φυλακίσεως τοῦ Παύλου καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ αὐτοῦ θανάτου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ καθιερωμένη σειρά των εἰς τὴν Κ. Διαθήκην δὲν εἶναι χρονολογική. Διότι εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Παῦλος ἔγραψε πρῶτον τὰς δύο Πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὰς (ἐν Κορίνθῳ κατὰ τὸ ἔτος 52), ἔπειτα κατὰ σειρὰν τὴν Α΄. Πρὸς Κορινθίους (ἐν Ἐφέσῳ, ἔτος 54 ἢ 55), τὴν Β΄. Πρὸς Κορινθίους (ἐν Φιλίπποις, ἔτος 56), τὴν Πρὸς Γαλάτας καὶ τὴν Πρὸς Ρωμαίους (ἐν Κορίνθῳ, ἔτος 56) τὰς Πρὸς Φιλήμονα, Κολοσσαεῖς, Ἐφεσίους καὶ Φιλιππησίους (ἐν Ρώμῃ, ἔτη 61—63), ἔπειτα τὴν Α΄. Πρὸς Τιμόθεον (ἐν Μακεδονίᾳ, ἔτος 65), τὴν Πρὸς Τίτον (ἔτος 67) καὶ τὴν Β΄. Πρὸς Τιμόθεον (ἔτος 68). Ἡ Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη, κατὰ τὰ κοινῶς σήμερον παραδεδεγμένα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Παύλου (ἔτος 68) ὑπό τινος τῶν πλησιεστέρων αὐτοῦ μαθητῶν (Ἀπολλῶ; Κλήμεντος; Λουκᾶ;). Ὡς πρὸς τὰς Καθολικὰς Ἐπιστολάς, δὲν ἔχομεν ἀκριβεῖς ἐνδείξεις περὶ τοῦ πότε συνεγράφησαν, εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι συνεγράφησαν ἀφοῦ πλέον τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου εἶχε λάβει εὐρεῖαν διάδοσιν, διότι ἀπευθύνονται πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Χριστιανοὺς (ἐξ Ἑβραίων ἢ ἐξ ἐθνῶν). Αἱ μεταγενέστεραι ὅλων εἶναι αἱ τοῦ Ἰωάννου, αἵτινες φαίνεται ὅτι ἀνήκουν εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Ἀποστόλου ἐν Ἐφέσῳ, ἤτοι εἰς τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα τοῦ Ἀποστολικοῦ αἰῶνος· Ἡ Ἀποκάλυψις ὅμως χρονολογικῶς δὲν εἶναι τὸ τελευταῖον βιβλίον τῆς Κ. Διαθήκης· οἱ ἐνδιατρίψαντες εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς λόγιοι συνέλεξαν ἀρκετὰ στοιχεῖα, ἅτινα μᾶς πείθουν ὅτι συνεγράφη μετὰ τὸν ἐπὶ Νέρωνος διωγμὸν (64—68 μ. Χρ.) καὶ ὀλίγον πρὸ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πολέμου καὶ τῆς καταστροφῆς τῶν Ἱεροσολύμων (69—70 μ. Χρ.), ἤτοι, περὶ τὸ ἔτος 68.

Ἐὰν λοιπὸν κατετάσσοντο τὰ βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης κατὰ τὴν σειράν, καθ' ἣν συνεγράφησαν, θὰ εἴχομεν περίπου τὴν ἑξῆς κατάταξιν: Τὰ κατὰ

Ματθαῖον, Μάρκον καὶ Λουκᾶν Εὐαγγέλια, τὰς δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς, τὰς δύο πρὸς Κορινθίους, τὰς πρὸς Γαλάτας, Ρωμαίους, Φιλήμονα, Κολοσσαεῖς, Ἐφεσίους, Φιλιππησίους, πρὸς Τιμόθεον Α΄, ἐπιστολὰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, τὰς Καθολικὰς Ἐπιστολὰς Ἰακώβου, Ἰούδα καὶ Πέτρου, τὰς πρὸς Τῖτον, Τιμόθεον Β΄ καὶ πρὸς Ἑβραίους, τὴν Ἀποκάλυψιν, τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον καὶ τὰς Καθολικὰς ἐπιστολὰς τοῦ Ἰωάννου. Τὸ ὅτι οἱ πρωτεργάται τοῦ Κανόνος ἠκολούθησαν ἄλλην κατάταξιν—τὴν γενικῶς παραδεδεγμένην—πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὰς ἑξῆς δύο αἰτίας: (α) Λίαν ἐνωρὶς φαίνεται ὅτι ἐπεκράτησεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ διαμερισμὸς τῶν ἱερῶν βιβλίων εἰς δύο ὁμάδας ἢ τόμους: (1) εἰς τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, ἤτοι, τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπιγείου διακονίας τοῦ Κυρίου, καὶ (2) εἰς τὰς ἐπιστολὰς τῶν Ἀποστόλων. Αἱ δύο αὗται ὁμάδες ἐλέγοντο κοινῶς «***Τὸ Εὐαγγέλιον***» καὶ «***Ὁ Ἀπόστολος***» καὶ ἀνεγινώσκετο ἑκάστοτε ἐπ᾽ ἐκκλησίας περικοπή τις ἐξ ἑκατέρας ὁμάδος. Διὰ τοῦτο τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, ἂν καὶ συγγραφέντα οὐχὶ ὅλα κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχήν, ἐτέθησαν ὁμοῦ εἰς τὴν πρώτην ὁμάδα. (β) Ὡς πρὸς τὸν ***Ἀπόστολον***, ἐπειδὴ πρῶται αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου ἀνεγνωρίσθησαν ὑφ᾽ ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν ὡς θεόπνευστα ἔργα καὶ οὐδέποτε ἠμφισβητήθησαν, ἀναμφιβόλως δὲ ἐκυκλοφόρησαν πρῶται καὶ εὐρύτατα μεταξὺ τῶν ἐκκλησιῶν, ἐτέθησαν πρῶται κατὰ σειράν, ἐνῷ ἐπὶ τῶν ἔργων τῶν ἄλλων Ἀποστόλων ἠγέρθησαν κατ᾽ ἀρχὰς ἀμβολίαι, αἵτινες μόνον βαθμηδὸν διελύθησαν. Διὰ τοῦτο καὶ μεταγενεστέρως προσετέθησαν εἰς τὸν Κανόνα.

Ἔμεινε δὲ τελευταία ἡ Ἀποκάλυψις, διὰ δύο λόγους: Ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν διότι αὕτη τελευταία, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν Πατέρων, ἐγένετο γενικῶς παραδεκτὴ ὡς γνήσιον ἔργον τοῦ Ἀποστόλου, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ διότι ἀπετέλει τὸ μόνον προφητικὸν βιβλίον τῆς Κ. Διαθήκης, καὶ ὡς ἀφορῶν τὸ μέλλον, ἐθεωρήθη λογικὸν νὰ καταταχθῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἱεροῦ τόμου.

Πάντως, ἡ σειρὰ τῆς κατατάξεως ὀλίγην ἔχει σπουδαιότητα· διὰ τοὺς Χριστιανοὺς προέχει τὸ ζήτημα τῆς αὐθεντικότητος καὶ θεοπνευστίας τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς θρησκείας των.

Γενικῶς εἰπεῖν, τὰ συγγράμματα τῶν Ἀποστόλων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐτέθησαν ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ἐν ἰδιαιτέρᾳ μοίρᾳ. Οἱ ἀρχαιότεροι Πατέρες ὁμιλοῦν περὶ αὐτῶν ὡς οὕτω παραδεδεγμένων· τὰς ὀνομάζουν «Γραφάς», ἢ «Θείας Γραφάς», ἢ «δοθείσας κατ᾽ ἔμπνευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Τὸ μόνον ζήτημα, ὅπερ ποτε ἠγέρθη περὶ αὐτῶν, ἦτο τὸ ἂν ἦσαν γνήσια ἔργα τῶν Ἀποστόλων ἢ ὄχι. Ἅπαξ δὲ τούτου ἀποδειχθέντος, οὐδείς ποτε ἠμφισβήτησε τὴν θεοπνευστίαν καὶ αὐθεντίαν των. Ἐθεωροῦντο ὡς κατέχοντα τὴν αὐτὴν θέσιν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν θεοπνευστίαν καὶ αὐθεντίαν, ἣν καὶ αἱ Γραφαὶ τῆς Π. Διαθήκης καὶ διὰ τοῦτο λίαν ἐνωρὶς ὠνομάσθησαν συλλογικῶς «Καινὴ Διαθήκη».

Ἀκόμη καὶ οἱ περισσότεροι τῶν διαφόρων αἱρετικῶν τῶν πρώιων αἰώνων ἐπεκαλοῦντο, εἰς ἐνίσχυσιν τῶν αἱρετικῶν ἰδεῶν των, τὰ ἱερὰ ταῦτα βιβλία, διαστρεβλοῦντες, ἐννοεῖται, καὶ παρερμηνεύοντες τὰς περικοπάς, ἃς ἐπεκαλοῦντο. Μόνον ἐλάχιστοι τῶν αἱρετικῶν ἀπέρριπτον τὸ κῦρος μερικῶν ἐκ τῶν κανονικῶν

βιβλίων ἢ ἐκολόβωναν αὐτὰ ἢ ἐπλαστογράφουν ἄλλα βιβλία ψευδεπίγραφα ὡς δῆθεν ἔργα τῶν Ἀποστόλων.

Ἀκόμη καὶ οἱ Ἐθνικοὶ συγγραφεῖς, οἵτινες κατεπολέμησαν διὰ τῶν συγγραμμάτων των τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, ἀναφέρονται πάντοτε εἰς τὰ παραδεδεγμένα βιβλία τῆς Χριστ. Ἐκκλησίας, ὄχι εἰς τὰ νόθα ἔργα, ἅτινα τότε ἐκυκλοφόρουν. Ὁ Ἐθνικὸς φιλόσοφος Κέλσος, ὅστις ἤκμασε κατὰ τὸν 2ον αἰῶνα, γράφει (κατὰ τὸν Ὠριγένη): «Πολλὰ ἂν δυναίμην εἰπεῖν περὶ τῶν κατὰ τὸν Ἰησοῦν καὶ δὴ διάφορα τῶν ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἰησοῦ γεγραμμένων, ἀλλ' ἀντιπαρέρχομαι ταῦτα.» Καὶ ἀλλαχοῦ: «Ταῦτα μέν προεφέρομεν ὑμῖν ἐκ τῶν ἰδίων ὑμῶν γραφομένων.» Ὁ Πορφύριος (κατὰ τὸν 3ον αἰῶνα) ἔγραψε πολλὰ κατὰ τῆς θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐν τούτοις ἐκ τῶν ἐλαχίστων περικοπῶν, ὅσαι περιεσώθησαν ἐκ τῶν ἔργων του, βλέπομεν ὅτι καλῶς ἐγνώριζε τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια. Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης ρητῶς ὀνομάζει τοὺς Εὐαγγελιστὰς Ματθαῖον καὶ Λουκᾶν καὶ ἀναφέρει διάφορα γεγονότα ἐκ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων. Ἀναφέρει καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ λέγει ὅτι αὐτὸς ἔγραψε πολὺ μετὰ τοὺς ἄλλους Εὐαγγελιστάς.

Ἐὰν λοιπὸν ὑπῆρχον τότε βάσιμοι λόγοι πρὸς ἀμφισβήτησιν τοῦ κύρους τῶν κανονικῶν βιβλίων, βεβαίως τοιοῦτοι ἄσπονδοι ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν θὰ ἐδίσταζον νὰ ἐπωφεληθοῦν τῶν ἀμφισβητήσεων τούτων. Μόνον περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ Δανιὴλ ἐπικαλεῖται ὁ Πορφύριος παρομοίαν ἀμφισβήτησιν. Ἀφοῦ λοιπὸν οὐδεὶς τῶν πρώτων πολεμίων τοῦ Χριστιανισμοῦ προέβαλε καμμίαν ἀμφισβήτησιν περὶ τῶν κανονικῶν βιβλίων τῆς Κ. Διαθήκης, δυνάμεθα νὰ ἤμεθα βέβαιοι ὅτι ταῦτα οὐδόλως ἦσαν ἀμφισβητούμενα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι τὰ κανονικὰ βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης, ἅτινα κατέχομεν σήμερον, εἶχον τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς περιεχόμενον τότε κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, τὸ ὁποῖον ἔχουν τὴν σήμερον. Ὅταν συγκρίνωμεν τὴν πληθώραν τῶν περικοπῶν, ἃς ἀναφέρουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Κ. Διαθήκης, μὲ τὰ εἰς χεῖράς μας κείμενα, βλέπομεν ὅτι τὰ κείμενα ταῦτα οὐδεμίαν ὑπέστησαν παραλλαγὴν ἢ ἀλλοίωσιν διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἂν ἐξαιρέσῃ τις ὀλίγα χωρία, ἅτινα Πατέρες τινὲς ἐπικαλοῦνται ὀλίγον ἀορίστως ἐκ μνήμης, ὡς φαίνεται, μὲ λέξεις διαφόρους τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλὰ μὲ τὴν αὐτὴν πάντοτε οὐσιαστικὴν ἔννοιαν, οἱ Πατέρες πάντοτε ἀναφέρουν τὰς ἐκ τῶν Γραφῶν περικοπὰς αὐτολεξεὶ καὶ ἀπαραλλάκτως. Καὶ ὡς εἶπέ τις λόγιος, ἐὰν ἐχάνετο σήμερον τὸ κείμενον τῆς Κ. Διαθήκης, θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποκατασταθῇ σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ τῶν περικοπῶν τούτων τῶν ἐγκατεσπαρμένων εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων.

Ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν ἔχομεν καὶ τὰς διαφόρους μεταφράσεις τῶν πρώτων αἰώνων, αἵτινες καὶ αὐταὶ πιστοποιοῦν τὸ αὐθεντικὸν κείμενον τῶν ἱερῶν βιβλίων. Καὶ τέλος, ἔχομεν ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας χειρογράφων τῆς Κ. Διαθήκης, ἅτινα ἐγράφησαν κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ἀπὸ τοῦ 4ου μέχρι τοῦ 15ου αἰῶνος, καὶ τῶν ὁποίων τὰ κείμενα συμφωνοῦν εἰς ὅλα τὰ οὐσιώδη σημεῖα μὲ τὸ παραδεδεγμένον σήμερον κείμενον.

Ἀνακεφαλαιοῦντες, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν γενικῶς ὅτι ἡ Ἐκκλησία καθωδηγήθη εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ Κανόνος, ἤτοι εἰς τὴν διάκρισιν τῶν θεοπνεύστων βιβλίων, βασιζομένη ἐπὶ τῆς γνώμης τῶν πρώτων Χριστιανῶν καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων Πατέρων. Ὁ διακεκριμένος Ρ/Καθολικὸς θεολόγος Χουὲ (Huet) διετύπωσεν ὀρθῶς τὸ ἀξίωμα, ὅτι εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Κανόνος «πᾶν βιβλίον εἶναι θεόπνευστον καὶ γνήσιον ἔργον τῶν Ἀποστόλων, τὸ ὁποῖον ἐθεωρήθη τοιοῦτο ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες ἔζησαν πλησιέστερον πρὸς τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἐγράφη, καὶ ὑπὸ τῶν μετέπειτα αἰώνων ἐν συνεχείᾳ».

Ἡ ἀξίωσις ὅμως τῆς Ρ/Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὅτι αὐτὴ διὰ τῆς αὐθεντίας αὐτῆς καθώρισε τὸν Κανόνα τῆς τε Π. καὶ τῆς Κ. Διαθήκης εἶναι ἀστήρικτος. Τινὲς τῶν θεολόγων τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης δὲν ἐδίστασαν νὰ διακηρύξουν ὅτι ἡ Ἁγία Γραφὴ ἕλκει τὸ κῦρος αὐτῆς ἐκ τῆς Ἐκκλησίας (ἐννοεῖται, τῆς Ρ/Καθολικῆς Ἐκκλησίας). Ὁ Heuman λέγει ὅτι «αἱ Ἱεραὶ Γραφαί, ἄνευ τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἔχουσι περισσότερον κῦρος ἀπὸ τοὺς μύθους τοῦ Αἰσώπου».

Ὁ Baillie διακηρύττει ὅτι «δὲν θὰ ἀπέδιδε περισσοτέραν ἀξιοπιστίαν εἰς τὸν Ματθαῖον παρὰ εἰς τὸν Λίβιον, ἂν δὲν τὸν ἐξηνάγκαζε πρὸς τοῦτο ἡ Ἐκκλησία». Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐξεφράσθησαν καὶ ὁ Bellarmine καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι Ρ/Καθολικοὶ θεολόγοι. Ὄχι ὀλιγώτερον ὑπερβολικαὶ ὑπῆρξαν αἱ γνῶμαι Προτεσταντῶν τινων θεολόγων, οἵτινες, φεύγοντες ἀπὸ τὴν ἀκρότητα ταύτην τῶν Ρ/Καθολικῶν, κατέληξαν εἰς τὴν ἀντίθετον ἀκρότητα, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἡ κυριωτέρα, ἂν ὄχι ἡ μόνη, ἀπόδειξις τῆς θεοπνεόστου αὐθεντίας τῶν Ἱερῶν Γραφῶν εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ ἀπόδειξις, αἱ ***ἐσωτερικαὶ*** λεγόμεναι ***ἐνάργειαι***, αἱ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἱερῶν κειμένων προκύπτουσαι. Βεβαίως, αἱ ἐσωτερικαὶ αὗται ἐνάργειαι ὑπάρχουν καὶ εἶναι ἀρκετὰ πειστικαί· εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητον ὅτι ὅταν ὁ νοῦς τοῦ σπουδαστοῦ τῶν Γραφῶν ἦναι ἀρκούντως πεφωτισμένος καὶ πνευματικός, ἀρύεται ἐκ τῆς μελέτης αὐτῶν τὴν μᾶλλον ἀκράδαντον πεποίθησιν περὶ τῆς ἀληθείας καὶ θεοπνευστίας αὐτῶν. Ἀλλ' ὅτι κάθε Χριστιανὸς παντὸς αἰῶνος θὰ ἦτο εἰς θέσιν ὑπὸ τὸ φῶς μόνον τῆς ἐσωτερικῆς ἐναργείας νὰ διακρίνῃ ἀσφαλῶς καὶ ἀλανθάστως μεταξὺ θεοπνεύστων καὶ μὴ θεοπνεύστων συγγραμμάτων, δὲν εἶναι ὑπόθεσις οὔτε λογικὴ οὔτε ἀσφαλὴς καὶ ἀκίνδυνος. Καὶ ὅτι ὁ γνώμων οὗτος δὲν εἶναι ἀλάνθαστος ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εὐθὺς κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἤτοι, εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τῶν Ἀποστόλων, πάμπολλοι Χριστιανοὶ ἀνεγίνωσκον μετὰ τῆς αὐτῆς εὐλαβείας καὶ τῆς αὐτῆς κατανύξεως ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ Ἀποστολικὰ συγγράμματα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν ***Ποιμένα*** τοῦ Ἑρμᾶ καὶ ἄλλα παρόμοια θρησκευτικὰ ἀλλὰ μὴ θεόπνευστα ἔργα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Οὐχὶ ὀλιγώτερον ὅμως παράλογος εἶναι ἡ ἀξίωσις ὅτι αἱ Ἱεραὶ Γραφαὶ ὀφείλουν τὸ κῦρός των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὅτι ἄνευ τῆς σφραγῖδος καὶ ἐγκρίσεως τῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ εἶχον αὐθεντίαν ὡς θεόπνευστοι. Διὰ νὰ ἐννοηθῇ τοῦτο, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ἀπ' ἀρχῆς, πρὶν ἢ καμμία Ἐκκλησία ἢ Σύνοδος ἀποφανθῇ περὶ τῆς κανονικότητος (ἤτοι, θεοπνευστίας καὶ αὐθεντίας) οἱουδήποτε βιβλίου τῆς Κ. Διαθήκης, οἱ Πατέρες, εἰς τὰ συγγράμματά των, ἐπικα-

λοῦνται τὰς «ἱερὰς Γραφὰς» ἢ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ βιβλίον τῶν Γραφῶν, ὡς τὸ ἀπόλυτον κριτήριον, τὸν ὑπέρτατον γνώμονα εἰς πᾶν θρησκευτικὸν ζήτημα. Οἱ Πατέρες, οἵτινες ἐπὶ τέλους καὶ αὐτοὶ ἀντεπροσώπευον τὴν Ἐκκλησίαν ἢ τοὐλάχιστον τὸ διανοούμενον μέρος τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεγνώριζον ἤδη ἐξ ὑπαρχῆς μίαν ἀνέκκλητον αὐθεντίαν, ἕν ὑπέρτατον κῦρος εἰς τὰ Ἀποστολικὰ συγγράμματα, τὸ ὁποῖον δὲν ἀνεγνώριζον εἰς τὰ ἴδιά των ἢ τὰ ἀλλήλων συγγράμματα. Καὶ τὸ κῦρος τοῦτο συνίστατο ὄχι εἰς ἄλλο τι, εἰμὴ εἰς τὸ ὅτι τὰ Ἀποστολικὰ συγγράμματα ἦσαν τὰ ἔργα τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἦσαν ἄνδρες θεόπνευστοι καθ᾽ ὃν τρόπον κανεὶς ἄλλος δὲν ἦτο θεόπνευστος. Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία προσέδωκε Θείαν αὐθεντίαν καὶ κῦρος εἰς τὰ Ἀποστολικὰ συγγράμματα, ἐνῷ ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρξεν ἁπλῶς μάρτυς τῆς τοιαύτης αὐθεντίας; Ὁ μάρτυς δὲν δημιουργεῖ ἕν γεγονὸς—ἁπλῶς τὸ ἐπιβεβαιοῖ. Ἄλλως τε αὐτὴ αὕτη ἡ Ἐκκλησία, ἤτοι, τὸ σύνολον τῶν ἀπ᾽ αἰῶνος πιστευσάντων εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, εἶναι ἐπῳκοδομημένη «ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν», ἤτοι, τῶν Ἱερῶν Γραφῶν. Ὥστε ὄχι αἱ Ἱεραὶ Γραφαὶ ὀφείλουν τὸ κῦρός των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ᾽ ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει τὸ κῦρος καὶ αὐτὴν τὴν βάσιν αὐτῆς εἰς τὰς Γραφάς.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΕΝΗΤΕΣ ΠΑΜΠΛΟΥΤΟΙ

«Ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ τὰ πάντα κατέχοντες». (Β' Κορ. Ϛ' 10)

Εἰς σειρὰν συντόμων ἀντιθέσεων παρέχει ὁ Ἀπ. Παῦλος εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀπόψεις τινας τῆς Χριστιανικῆς του πείρας, αἵτινες καίτοι ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται ὡς ἀπίθανα παραδοξολογήματα, ἐγγύτερον ὅμως ἐξεταζόμεναι ἀποδεικνύονται χαρακτηρισμοὶ τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς, ἀκριβέστεροι τῶν ὁποίων δυσκόλως θὰ ἠδύναντο νὰ εὑρεθῶσιν ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ. Κλείει δὲ τὴν σειρὰν ταύτην μὲ τὸν ἐν ἐπικεφαλίδι χαρακτηρισμόν: «***Ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ τὰ πάντα κατέχοντες***». Βαρυσήμαντος ἔκφρασις ἀποτελουμένη ἀπὸ δύο ἐξ ἴσου κατηγορηματικὰς ἀντιθέσεις, «***μηδὲν*** ἔχοντες· ***τὰ πάντα*** κατέχοντες», αἱ ὁποῖαι ὅμως κατὰ θαυμαστὸν τρόπον ἰσορροποῦνται εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Παύλου διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐκ τῶν πολλῶν περιστάσεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἀντίθεσις αὕτη ἐπηλήθευσεν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη μερικάς, ἔχοντες πάντοτε κατὰ νοῦν ὅτι πᾶν ὅ,τι ἀληθεύει εἰς τὴν πεῖραν τοῦ Παύλου εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθὲς εἰς τὴν πεῖραν παντὸς Χριστιανοῦ, πρέπει δὲ τελικῶς νὰ ἀληθεύῃ εἰς τὴν πεῖραν παντὸς ὅστις μελετᾷ τὰς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου.

«***Ὡς μηδὲν ἔχοντες***». Ἡ πρώτη καὶ σπουδαιοτάτη περίπτωσις, καθ᾽ ἣν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὁμολογεῖ ὅτι «οὐδὲν ἔχει», εἶναι ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν δύναμίν του ὅπως ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀπαντήσεις τῆς Θείας Δικαιοσύνης. «***Μηδὲν ἔχοντες***» — ἔκφρασις ἀνάρμοστος εἰς χείλη φαρισαϊκά! Δὲν ἦτο αὐτὸς ὁ

«Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, ὁ κατὰ νόμον Φαρισαῖος, ὁ περιτετμημένος τὴν ὀγδόην ἡμέραν, ὁ κατὰ τὴν δικαιοσύνην τὴν διὰ τοῦ νόμου διατελέσας ἄμεμπτος;» Δὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἐκείνην τάξιν, ἡ ὁποία ἰδιαιτέρως ἐσεμνύνετο διὰ τὴν εὐσέβειάν της καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ σταθεράν της προσήλωσιν; Δὲν ἦτο αὐτὸς ὁ ἀπὸ τῆς νεαρᾶς του ἡλικίας «παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Γαμαλιὴλ» μαθητευθεὶς εἰς τὴν λεπτολόγον τήρησιν τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν τύπων καὶ τελετῶν; Καὶ ὅμως ὅταν τὸ φῶς τοῦ ἁπλοῦ Εὐαγγελίου ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὸν θρησκευτικὸν αὐτὸν πλοῦτον, ἀπεκάλυψεν ὅτι δὲν ἦτο εἰμὴ σκωρία. Ὑπὸ τὸ φῶς τοῦτο ὁ εὐσεβὴς Σαῦλος ἀνακαλύπτει ὅτι «δὲν πράττει τὸ ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον θέλει· ἀλλὰ τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον δὲν θέλει, τοῦτο πράττει». Ἀντικρύζων δὲ διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ τὸ εὐσεβὲς φαρισαϊκὸν ἐξωτερικόν του τὸν «νόμον τῆς ἁμαρτίας», ὁ ὁποῖος τὸν «αἰχμαλωτίζει», ἀναφωνεῖ ἄπελπις; «Ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἐγώ! τίς θέλει μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;» Ὅταν ὁ Φαρισαῖος Σαῦλος ἔφθασεν εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον τῆς συντριβῆς, ὅταν ἀνεγνώρισε τὴν ἀπόλυτον ἰδικήν του πτωχείαν, τότε ὅλα ὅσα προηγουμένως ἐνόμιζε κέρδη, τὰ ἐθεώρησε ζημίαν, διὰ νὰ κερδήσῃ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ εὑρεθῇ ἐν Αὐτῷ «***μὴ ἔχων ἰδικήν του δικαιοσύνην***». Ὅταν οὕτω πως ἀνεγνώρισεν ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ «***οὐδὲν*** ἔχει», τότε εὑρέθη διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ Χριστῷ «***τὰ πάντα*** κατέχων».

Αὐτὴ εἶναι ἡ στάσις, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ λάβωμεν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, ἐὰν εἰλικρινῶς ποθῶμεν τὴν μετ' Αὐτοῦ συμφιλίωσιν. Ἐφ' ὅσον διατηροῦμεν ποιάν τινα ἐκτίμησιν πρὸς τὰ καλά μας ἔργα, τὴν ἠθικήν μας ζωήν, τὰς ἀτομικάς μας προσπαθείας, τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν μας καθηκόντων, εἶναι ἀδύνατον νὰ συμφιλιωθῶμεν μὲ τὸν Θεόν. Μόνον ὅταν ἀναγνωρίσωμεν ὅτι εἴμεθα πένητες καὶ ὅτι οὐδὲν ἀφ' ἑαυτῶν ἔχομεν διὰ νὰ προσφέρωμεν εἰς τὴν Θείαν Δικαιοσύνην, μόνον τότε θὰ εὑρεθῶμεν πλούσιοι ἐν τῷ Θεῷ.

«***Ὡς μηδὲν ἔχοντες***». Ἀκόμη δὲν εἶχεν ὁ Παῦλος τίποτε ἀφ' ἑαυτοῦ διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν δύναμιν τῶν πειρασμῶν, οἱ ὁποῖοι περιέσφιγγον τὴν ζωήν του. Περιγράφων τὴν τρομερὰν δύναμιν τοῦ Πονηροῦ, τὴν ὁποίαν καθημερινῶς ἀντιμετωπίζει ὁ Χριστιανὸς εἰς τὴν ζωήν του, λέγει: «Δὲν εἶναι ἡ πάλη ὑμῶν ἐναντίον εἰς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλ' ἐναντίον . . . . . εἰς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, ἐναντίον εἰς τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας». Πῶς νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὁ Παῦλος τὰς τρομερὰς ταύτας δυνάμεις καὶ πῶς νὰ ἀναμετρηθῇ μετ' αὐτῶν; Στρέφει πρὸς στιγμὴν τὸ βλέμμα πρὸς ἑαυτὸν καὶ βλέπει ὅτι ὁ ἰδικός του πνευματικὸς ὀργανισμὸς δὲν εἶναι εἰμὴ «***ὀστράκινον σκεῦος***» ἀνίκανον νὰ δεχθῇ τὴν τρομερὰν πίεσιν τοῦ Πονηροῦ. Καὶ ἀναγνωρίζει ὅτι καὶ ἐν τούτῳ «οὐδὲν ἔχει», «διὰ νὰ ἦναι ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ***τοῦ Θεοῦ*** καὶ οὐχὶ ἐξ ἡμῶν». «Ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ», λέγει, «δὲν θέλω καυχηθῇ εἰμὴ εἰς τὰς ἀσθενείας μου». Καὶ τελειώνει μὲ τὴν ἀντίθεσιν: «ἡ δύναμίς μου ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ μου δεικνύεται τελεία». Ἀντίθεσιν, ἡ ὁποία ὑποδεικνύει τὴν πηγὴν τῆς δυνάμεως τοῦ Παύλου, ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἰδικῆς του ἀδυναμίας καὶ ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ. Ἰδοὺ τὸ μυστικὸν τῆς νικηφόρου Χριστιανικῆς ζωῆς.

Ἐὰν διὰ τῶν ἰδίων μας δυνάμεων θελήσωμεν νὰ ἀντιμετρηθῶμεν πρὸς τὰς σκοτεινὰς δυνάμεις τοῦ Πονηροῦ, δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι ὡς κάρφος ἀχύρου θὰ παρασυρθῶμεν ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ κόσμου. Ὅταν ὅμως ἀναγνωρίσωμεν τὴν πλήρη καὶ ἀπόλυτον ἀδυναμίαν μας καὶ ζητήσωμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν, τότε ἡ δύναμίς μας ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ μας θὰ ἀναδειχθῇ τελεία, τότε θὰ εὑρεθῶμεν «***μηδὲν ἔχοντες***» ἐκ τῆς ἰδίας μας φύσεως, ἀλλὰ «***τὰ πάντα κατέχοντες***» διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«***Ὡς μηδὲν ἔχοντες***». Πόσον ἀληθεύει ἀκόμη τοῦτο εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐπικοινωνίαν του μετ' ἄλλων Χριστιανῶν! Ποσάκις ἄράγε δὲν ᾐσθάνθη ὁ Παῦλος τὴν πικρίαν τῆς μονώσεως καὶ ποσάκις δὲν ᾐσθάνθη ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνθαρρύνσεως καὶ ὑποστηρίξεως ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν μετ' ἄλλων Χριστιανῶν;

Πόσον συγκινητικὸν εἶναι τὸ παράπονον, τὸ ὁποῖον ἀνῆλθεν εἰς τὰ χείλη του ὀλίγους μῆνας πρὸ τῆς εἰς θάνατον καταδίκης του: «Ἐν τῇ πρώτῃ ἀπολογίᾳ μου δὲν μοὶ παρεστάθη οὐδείς, ἀλλὰ ***πάντες μὲ ἐγκατέλιπον***». Πόσον βαθειὰ ἄραγε ᾐσθάνθη τὴν γενικὴν ἐκείνην ἐγκατάλειψιν ἀπὸ φίλους καὶ ἀδελφοὺς κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ὥραν τῆς ζωῆς του! Τὸ πόσον ἠγάπα τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τοὺς ὁποίους εἰργάσθη, καὶ πόσον ηὐχαριστεῖτο μὲ τὴν συντροφιάν των, δυνάμεθα νὰ τὸ ἀντιληφθῶμεν ἐνθυμούμενοι τὸ ἄλλο ἐκεῖνο παραπονόν του: «Ὁ Δημᾶς μὲ ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν παρόντα κόσμον». Πῶς νὰ μαντεύσωμεν τὸ παρελθόν, τὸ ὁποῖον ὀπίσω ἀπὸ τὰς λέξεις αὐτὰς κρύπτεται; Πῶς νὰ μετρήσωμεν τὸ βάθος τοῦ πόνου, τὸν ὁποῖον αἱ λέξεις αὗται ἀφύπνισαν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου; Ποῦ εὕρισκεν ὁ Παῦλος τὴν παρηγορίαν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν κατὰ τὰς ὥρας τῆς μονώσεώς του καὶ τῆς ὑπὸ πάντων ἐγκαταλείψεως; Τὴν ἀπάντησιν τὴν εὑρίσκομεν εἰς τὸ ιβ'. κεφ. τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς του. Εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον παρουσίασεν ἕνα μακρὸν κατάλογον ἁγίων ἀνδρῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀναλύσας τὴν πνευματικὴν ἑκάστου πεῖραν, ἀρχίζει δὲ τὸ ιβ'. κεφ. «Λοιπὸν καὶ ἡμεῖς περικυκλωμένοι ὄντες ὑπὸ τοσούτου νέφους μαρτύρων... ἂς τρέχωμεν μεθ' ὑπομονῆς τὸν προκείμενον εἰς ἡμᾶς ἀγῶνα, ἀποβλέποντες εἰς τὸν Ἰησοῦν». Αὐτό, λοιπόν, ἦτο τὸ μυστικὸν τοῦ Παύλου. Ὁσάκις ᾐσθάνετο βαθύτερον τοῦ συνήθους τὴν μόνωσιν, ἔστρεφε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἀόρατον ἐκεῖνο ἀλλὰ πραγματικὸν νέφος τῶν ἀνδρῶν, μὲ τοὺς ὁποίους κοινὴν εἶχε τὴν πεῖραν, κοινὴν τὴν λατρείαν, κοινὰ τὰ παθήματα, καὶ εἰς αὐτοὺς εὕρισκε τὴν παρηγορίαν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν, τὴν ὁποίαν ἄλλοι τοῦ εἶχον ἀρνηθῆ.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀποφασίσῃ νὰ στραφῇ πρὸς τὸν Θεόν, πολλάκις δοκιμάζει τὴν πεῖραν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, βλέπων πρόσωπα ἀγαπητὰ νὰ τὸν ἐγκαταλείπουν διότι «ἠγάπησαν τὸν παρόντα κόσμον». Δὲν εἶναι δὲ σπάνιον τὸ φαινόμενον ἀνθρώπων, οἱ ὁποίοι χάριν τοῦ Εὐαγγελίου εὑρέθησαν αἴφνης ὑπὸ τῶν πάντων ἐγκαταλελειμμένοι, «ὡς μηδὲν ἔχοντες» δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀγάπης, φιλίας καὶ συμπαθείας. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἂς ἐνθυμώμεθα τὸ νέφος τῶν μαρτύρων, τὸ ὁποῖον μᾶς περικυκλώνει. Ἂς ἐνθυμώμεθα ἀκόμη

τοὺς λόγους τοῦ Παύλου μετὰ τὸ παράπονόν του ὅτι οἱ πάντες τὸν ἐγκατέλιπον: ***«ἀλλ᾽ ὁ Κύριος μοὶ παρεστάθη καὶ μὲ ἐνεδυνάμωσε»***. «Προσήλθετε, λέγει ὁ ἴδιος, εἰς ὅρος Σιὼν καὶ εἰς πόλιν Θεοῦ ζῶντος, τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ, καὶ εἰς μυριάδας ἀγγέλων, εἰς πανήγυριν καὶ ἐκκλησίαν πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡ μόνωσις μεταβάλλεται διὰ τὸν Παῦλον εἰς «πανήγυριν», καὶ ἡ φυλακή του γίνεται «ἐκκλησία».

«Ὡς μηδὲν ἔχοντες». Αἱ λέξεις αὗται ἀληθεύουν ἀκόμη πλήρως εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Παύλου ἐν σχέσει μὲ τὰ κοσμικὰ ἀγαθά. Τί ἦτο πράγματι ὁ Παῦλος; Εἷς πτωχὸς σκηνοποιὸς ἐργαζόμενος μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας διὰ νὰ κερδήσῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον καὶ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰ ἀπολύτως ἀπαραίτητα διὰ τὰς ἱεραποστολικάς του περιοδείας. Ἦτο πράγματι «ὡς μηδὲν ἔχων» εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου. Εἶχε μάθει ὅμως νὰ μετρᾷ τὴν ἀξίαν τῶν πραγμάτων εἰς τὸ σχολεῖον τῶν θυσιῶν. «Ἐγὼ ἔμαθα, λέγει, νὰ ἦμαι αὐτάρκης εἰς ὅσα ἔχω· ἐξεύρω νὰ ταπεινόνωμαι, ἐξεύρω καὶ νὰ περισσεύωμαι, ἐν παντὶ καὶ κατὰ πάντα εἶμαι δεδιδαγμένος καὶ νὰ χορτάζωμαι καὶ νὰ πεινῶ, καὶ νὰ περισσεύωμαι καὶ νὰ ὑστερῶμαι». Καὶ ἀλλαχοῦ: «Ἕως τῆς παρούσης ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύομεν καὶ ραπιζόμεθα καὶ περιπλανώμεθα καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι μὲ τὰς ἰδίας ἡμῶν χεῖρας... ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγείναμεν, σκύβαλον πάντων ἕως τῆς σήμερον». ***«Ὡς μηδὲν ἔχων»*** πράγματι καὶ κατὰ κυριολεξίαν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν. Ὁ πλοῦτός του ὅμως ἦτο ἐν οὐρανῷ. Τὸ σῶμά του ὑφίστατο στερήσεις, κακουχίας καὶ πτωχείαν, ἡ ψυχή του ὅμως ἐθησαύριζεν ἐν οὐρανῷ. Ὁ ἐξωτερικός του ἄνθρωπος ἐφθείρετο, ὁ ἐσωτερικὸς ὅμως ἀνενεοῦτο. Ἔφθανον περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας τὰ ὑλικὰ μέσα ἔλειπον ἐξ ὁλοκλήρου, ὁ πνευματικὸς ὅμως θησαυρὸς συνεσωρεύετο ὡς ***«αἰώνιον βάρος δόξης»***. ***«Ὡς μηδὲν ἔχοντες»***. Τελευταῖον αἱ λέξεις αὗται μετὰ μεγίστης ἀκριβείας ἐφαρμόζονται εἰς τὰς θλίψεις, διὰ τὸν ὁποίων διῆλθεν ὁ Παῦλος. Ὅτι ἦτο ἄνθρωπος ἐξαιρετικῶν θλίψεων, τὸ βλέπομεν εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, καὶ τὰς ἐπιστολάς του. Εἶχον ὅμως καὶ μίαν ἰδιαιτέραν θλίψιν, ὑπὸ τὸ ὀδυνηρὸν βάρος τῆς ὁποίας πολλάκις ἐστέναξεν. Ὁ ἴδιος τὴν ἀποκαλεῖ «σκόλωπα ἐν τῇ σαρκί». Τί ἀκριβῶς ἦτο ἡ θλίψις αὕτη δὲν μᾶς ἀποκαλύπτει, εἶναι ὅμως τόσον ζωηραὶ αἱ περὶ αὐτῆς ἐκφράσεις του, ὥστε νὰ μὴ μένῃ καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ὅλως ἐξαιρετικῆς δοκιμασίας. Τρὶς παρεκάλεσε, κατὰ τὴν ὁμολογίαν του, τὸν Κύριον νὰ ἄρῃ τὴν θλίψιν ταύτην καὶ τρὶς τοῦ ἀπήντησεν ὁ Κύριος: ***«Ἀρκεῖ εἰς σὲ ἡ χάρις μου»***. Παρίσταται καὶ πάλιν ἐδῶ ὁ Παῦλος ὡς ***«μηδὲν ἔχων»***. Οὐδὲν ἔχων ἵνα ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν θλίψιν, ἀλλ᾽ οὐδὲν ἔχων καὶ ἵνα τὴν ὑπομένῃ. Καὶ ὅμως εἰς τὴν γλυκεῖαν ταύτην διαβεβαίωσιν «ἀρκεῖ εἰς σὲ ἡ χάρις μου» εὑρίσκεται ὡς ***«τὰ πάντα κατέχων»***. Πόσον παρήγορος εἶναι ἡ πεῖρα αὕτη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δι᾽ ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι διέρχονται διὰ μέσου θλίψεων καὶ δοκιμασιῶν. Μόνον εἰς ἐποχὴν ἰδιαιτέρων θλίψεων ἀποκτῶμεν τὴν πραγματικὴν συναίσθησιν ὅτι ***«οὐδὲν ἔχομεν»***. Ὅταν ἐκσπάσουν ἐναντίον τοῦ μικροῦ μας σκάφους οἱ ἄνεμοι τῶν θλίψεων καὶ τὰ κύματα τὸ κλυδωνίζουν, ὅταν ὁ οὐρανὸς μαυρίζῃ καὶ

τὸ πᾶν ἀπειλῇ καταστροφήν, τότε ἀντιλαμβανόμεθα τὴν πενίαν μας. Τότε ὅμως ἀκριβῶς πρέπει νὰ γίνεται βαθυτέρα καὶ ἡ συναίσθησις ὅτι «τὰ πάντα κατέχομεν» εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ.

«***Ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ τὰ πάντα κατέχοντες***». Εἴθε ἡ πεῖρα αὕτη τοῦ Παύλου νὰ γείνῃ καὶ πεῖρα ὅλων ἡμῶν. Ἂς ἀναγνωρίσωμεν τὴν πνευματικὴν πενίαν μας καὶ ἂς τείνωμεν τὴν χεῖρα πρὸς Ἐκεῖνον, ὁ Ὁποῖος «***πλούσιος ὢν ἐπτώχευσε, διὰ νὰ πλουτήσωμεν ἡμεῖς διὰ τῆς πτωχείας Του***». Ἂς λαμβάνωμεν καθημερινῶς διὰ τῆς πίστεως κατοχὴν τῶν θησαυρῶν, μὲ τοὺς ὁποίους εἶναι πλήρης ἡ δεξιά Του, οὕτως ὥστε καὶ ἂν πρὸς τὸν κόσμον ἤμεθα «ὡς μηδὲν ἔχοντες», νὰ ἤμεθα ὅμως βέβαιοι ὅτι «τὰ πάντα κατέχομεν» διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ Χριστῷ.

Γ. Α. Χατζηαντωνίου.

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΙΡΑΣ

Ἡ μεγαλειτέρα ἀπόδειξις τῆς γνησιότητος καὶ τῆς ἀξίας τῆς πίστεως ἡμῶν εἶναι ἡ θρησκευτικὴ ἡμῶν πεῖρα. Ὅταν αἱ θρησκευτικαὶ ἡμῶν γνώσεις ἦναι σαφεῖς καὶ αἱ πεποιθήσεις ἡμῶν θετικαί, ἔχουν ἀξίαν καὶ δύναμιν· ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον πρὸ πάντων ἔχει ἀξίαν δι᾿ ἡμᾶς καὶ κάμνει ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἄλλους, εἶναι ἡ πεῖρα, τὴν ὁποίαν ἔχομεν περὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν. Τί δὲ εἶναι θρησκευτικὴ πεῖρα; Εἶναι ἡ ***ἀπόλαυσις*** ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἡ θρησκευτικὴ ἡμῶν πίστις ὑπόσχεται.

Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι κατ᾿ ἐξοχὴν θρησκεία τῆς πείρας. Διὰ τοῦτο ἵσταται ὑπεράνω τῶν ἄλλων θρησκειῶν καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ ὅλων αὐτῶν. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀληθείας, τὰς ὁποίας μανθάνει τις ὄχι μόνον διὰ τῆς ἀκοῆς ἢ τῆς μελέτης ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀτομικῆς πείρας. Ὁ Χριστιανὸς τὰς παραδέχεται ὄχι ἁπλῶς διότι τὰς ἤκουσεν ἢ τὰς ἐδιδάχθη, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ ἴδιος ἐδοκίμασε τὴν ἀξίαν των. Ὁ Παῦλος ὅταν λέγῃ: «Ἐξεύρω εἰς τίνα ἐπίστευσα», ὁ Ἰωάννης ὅταν λέγῃ: «Τώρα ***εἴμεθα*** τέκνα τοῦ Θεοῦ», ὁ Ψαλμῳδὸς ὅταν λέγῃ: «Ὁ Κύριος εἶναι ὁ ποιμήν μου», «Ὁ Κύριος εἶναι φῶς μου καὶ σωτηρία μου», δὲν διατυπώνουν μίαν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν ἁπλῶς γνωρίζουν, ἀλλ᾿ ἐκθέτουν μίαν ἀτομικὴν πεῖραν, τὴν ὁποίαν διαρκῶς ἀπολαμβάνουν.

Ἡ ἀκριβεστέρα γνῶσις εἶναι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἀποκτῶμεν διὰ τῆς πείρας καὶ ὄχι ἁπλῶς διὰ τῆς ἀκοῆς ἢ τῆς μελέτης.

Φίλος μου τις μὲ πληροφορεῖ περὶ ἑνὸς καρποῦ, τὸν ὁποῖον ἔφαγεν εἰς τὰς τροπικὰς χώρας· καὶ ἐγὼ γνωρίζω πλέον τὸν καρπὸν τοῦτον, διότι πιστεύω εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ φίλου μου. Ὅταν ὅμως ἐγὼ αὐτὸς γευθῶ τὸν καρπὸν τοῦτον, ἡ γνῶσίς μου περὶ αὐτοῦ θὰ ἦναι ἀσυγκρίτως πληρεστέρα καὶ ἀκριβεστέρα. Τοιαῦται εἶναι αἱ θρησκευτικαὶ γνώσεις παντὸς γνησίου Χριστιανοῦ. Διὰ τῆς πείρας φθάνει τις εἰς τελειοτέραν γνῶσιν καὶ τῶν πλέον σκοτεινῶν ἀληθειῶν. Ἰδέαν περὶ Θεοῦ ἔχουν ὅλοι ὅσοι ἤκουσαν ἢ ἐδιδάχθησαν περὶ Αὐτοῦ. Ἐκεῖνος ὅμως ὁ ὁποῖος τὸν ἐπλησίασε, ἀφιερώθη εἰς Αὐτόν, συνεκοινώνησε μετ᾿ Αὐ-

τοῦ διὰ τῆς προσευχῆς, ἀπήλαυσε τὰς εὐλογίας τῆς πατρικῆς Του ἀγάπης, Τὸν γνωρίζει καλλίτερον. Οὕτω καὶ περὶ τοῦ Χριστοῦ, περὶ τῆς Γραφῆς καὶ ὅλων τῶν μεγάλων ἀληθειῶν τῆς θρησκείας.

Τὴν ἐκ τῆς πείρας γνῶσιν οὐδεὶς καὶ οὐδὲν δύναται νὰ κλονίσῃ. Ἄνθρωποι σοφοὶ δύνανται νὰ ἀποδείξουν τὰς πεποιθήσεις μας ἐσφαλμένας, ὄχι ὅμως καὶ τὴν θρησκευτικήν μας πεῖραν. Τίποτε δέν δύναται νὰ κλονίσῃ τὸ ἐπὶ τῆς πείρας κτισθὲν οἰκοδόμημα. Αἱ πεποιθήσεις μας διὰ νέου φωτὸς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστοῦν ἀλλοίωσιν, ἡ πεῖρα ὅμως ἡμῶν μόνον συμπλήρωσιν λαμβάνει. Ὡραίαν εἰκόνα τῆς δυνάμεως τῆς πείρας ἔχομεν εἰς τὸ ἐπεισόδιον τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ, τοῦ θεραπευθέντος ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ. Οἱ Φαρισαῖοι δι᾽ ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων ὑπέδειξαν εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἁμαρτωλός· οὗτος ὅμως ἀπαντῶν εἶπεν: «Ἂν ἦναι ἁμαρτωλὸς δὲν ἐξεύρω· ἓν ἐξεύρω, ὅτι ἤμην τυφλός, καὶ τώρα βλέπω».

Οὕτως οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ ἀμφισβητήσουν τὴν ὀρθότητα τῶν πεποιθήσεών μας, τὴν βασιμότητα τῆς πίστεώς μας, τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ θρησκευτικοῦ μας ζήλου, τὴν ἀπομελεσματικότητα τῶν προσπαθειῶν μας κανεὶς ὅμως δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἀλήθειαν ἢ τὴν ἀξίαν τῆς πείρας μας. Αὕτη ἵσταται ὡς βράχος ἀκλόνητος εἰς ὅλας τὰς ἔξωθεν προσβολάς. Αὐτὴ μᾶς κρατεῖ εἰς τὴν πίστιν, μᾶς δίδει δυνάμεις εἰς τὴν ζωήν, αἰσιοδοξίαν εἰς τὰς δυσκολίας· καὶ ἐλπίδα ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ νικήσωμεν καὶ θὰ θριαμβεύσωμεν,

Ἡ μαρτυρία ἐκείνων, οἵτινες ἔχουν θρησκευτικὴν πεῖραν, εἶναι περισσότερον ἀξιόπιστος καὶ περισσότερον ἀποτελεσματική, παρὰ ἐκείνων οἵτινες κηρύττουν ἁπλῶς μόνον ὅ,τι ἤκουσαν ἢ ἀνέγνωσαν ἢ ἐδιδάχθησαν ἢ ἐσπούδασαν. «Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐξεύρομεν λαλοῦμεν καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἴδομεν μαρτυροῦμεν». Εἰς μίαν τοιαύτην μαρτυρίαν ὑπάρχει τὸ πειστικώτερον τοῦ Χριστιανοῦ ἐπιχείρημα. Βεβαίως δὲν εἶναι ἄχρηστος καὶ ἡ τεχνικὴ σπουδή, ἀλλὰ μεταξὺ τῆς ἐκ σπουδῆς καὶ τῆς ἐκ πείρας γνώσεως ὑπάρχει ἡ ἑξῆς μεγάλη διαφορὰ—ἡ πρώτη κάμνει καλοὺς θεολόγους καὶ ἱκανοὺς ἱεροκήρυκας, ἐνῷ ἡ δευτέρα κάμνει καλοὺς Χριστιανούς.

Βοστώνη. ***Χ. Γ. Τόκας.***

ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ ΠΩΣ ΑΚΟΥΕΤΕ

Κύριε Συντάκτα τοῦ «Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς»

Ἀπὸ τῶν στηλῶν ἑνὸς θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ τῆς Θεσσαλονίκης, εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Ἰανουαρίου ἐ.ἔ., ἐνεφανίσθη ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Δοτὴρ τῆς ἀφθόνου ζωῆς», τοῦ ὁποίου τὸ περιεχόμενον ὁμολογοῦμεν ὅτι μᾶς ἐξένισε τὴν ἀκοήν. Ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου σταχυολογοῦμεν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰς ἀκολούθους περικοπάς: «***Ὁ Χριστὸς ἀνεκάλυψε τὸν Θεόν· εἶδε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, τὸν κόκκον τοῦ σινάπεως, τὴν συκῆν καὶ ἀνεγνώρισε τὴν φροντίδα τοῦ Θεοῦ. Βλέπει τὸν ἀστερόεντα οὐρανὸν καὶ διακρίνει πολλὰ οἰκήματα τοῦ Πατρός του. Βλέπει τὸ ἔργον τοῦ σπορέως καὶ ἀναγνωρίζει τὴν ἀλήθειαν***

τῆς ἀθανασίας». καὶ ἀλλαχοῦ: «***Διατί ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τὴν ἄφθονον ζωήν: Διότι τὸν ἄνθρωπον δὲν τὸν θεωροῦμεν ὅπως ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐθεώρει***».

Περιοριζόμεθα εἰς τὰς ἀνωτέρω περικοπάς, ἂν καὶ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παραθέσωμεν καὶ ἄλλας τινὰς ***διφορουμένης ἐννοίας*** καὶ θέλομεν εἰλικρινῶς νὰ πιστεύσωμεν ὅτι πρὶν ἢ ἴδουν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, δὲν ὑπέστησαν τὴν δέουσαν βάσανον ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁπότε καὶ ἡμεῖς δὲν θὰ εὑρισκόμεθα εἰς τὴν λυπηρὰν θέσιν νὰ ἀσχοληθῶμεν ἐπ᾿ αὐτῶν. Καὶ λέγομεν ὅτι ἀβασανίστως ἦλθον εἰς τὴν δημοσιότητα, διότι θὰ ἦτο αὐτόχρημα ἀποκαρδιωτικὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐν πεποιθήσει καὶ μετὰ προηγουμένην σκέψιν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας ἐγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι περικοπαί, αἵτινες μόνον παρὰ τῶν ἀρχαίων ***Γνωστικῶν*** καὶ τῶν συγχρόνων ***Ὀρθολογιστῶν*** θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ διατυπωθῶσιν.

Αἱ περικοπαὶ αὗται παρουσιάζουν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας ἕνα Χριστόν, ὅστις, μὴ ἔχων γνῶσίν τινα τοῦ Θεοῦ, ψάχνει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διὰ νὰ Τὸν ἀνακαλύψῃ. Περιττὴ προσπάθεια, ἐφ᾿ ὅσον ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ προηγήθη ἕνας Σωκράτης καὶ ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ Τὸν ἀνακαλύψῃ ὁμιλοῦντα εἰς τὴν συνείδησίν του.

Περαιτέρω ὁ ἀρθρογράφος μᾶς παρουσιάζει τὸν Χριστὸν ἀναγνωρίζοντα τὴν φροντίδα τοῦ Θεοῦ, διότι εἶδε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, τὸν κόκκον τοῦ σινάπεως καὶ τὴν συκῆν, ὡς ἐὰν μόλις τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐμάνθανεν ὅτι ὑπάρχει πρόνοια καὶ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ἔπειτα μᾶς λέγει ὅτι ἦτο περίπου ἀναγκαῖον διὰ τὸν Χριστὸν νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὸν ἀστερόεντα οὐρανὸν διὰ νὰ διακρίνῃ πολλὰ οἰκήματα τοῦ Πατρός Του. Καὶ τέλος ὁ Χριστὸς μᾶς παρουσιάζεται (διὰ τοῦ ἀρθρογράφου πάντοτε), ὡς ἔχων κάποτε ἀκούσει ὅτι ὑπάρχει ἀθανασία, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειάν της ἔπρεπε νὰ τὴν ἀναγνωρισῃ ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ σπορέως.

Θλιβερὰ διαπίστωσις μιᾶς ἀντιλήψεως περὶ τοῦ Χριστοῦ, παρουσιαζομένου ὡς δημιουργοῦ ***μὲ ἱκανότητας κατωτέρας καὶ ἐκείνων τῶν πλασμάτων Του ἀκόμη***. Πόσον δὲ οἰκτρὸς θὰ ἦτο τοιοῦτος Σωτὴρ τῆς ἀνθρωπότητος, ὅστις ἐνῷ διεκήρυξεν ὅτι ἦλθε διὰ νὰ δώσῃ ζωὴν ἐν ἀφθονίᾳ, αὐτὸς ὁ ἴδιος ***εἶχεν ἀνάγκην διδασκαλίας ἐκ τῆς ἀψύχου φύσεως!***

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὁμιλῶν περὶ τοῦ Χριστοῦ μᾶς λέγει ὅτι «***ἦτο ἐν ἀρχῇ παρὰ τῷ Θεῷ***» καὶ ὅτι τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε νὰ κάμῃ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἦτο ***νὰ φανερώσῃ τὸν Θεόν,*** τὸν ὁποῖον οὐδείς ποτε εἶδε (Ἰωάν. ά. 18).

Ἀλλοίμονον ἐὰν ὁ ἐλθὼν διὰ νὰ φανερώσῃ τὸν Θεὸν εἰς τὸν κόσμον εἶχεν ἀνάγκην ***νὰ τὸν ἀνακαλύψῃ πρῶτον!*** Ἀσφαλῶς ***ἡμεῖς*** ἔχομεν ἀνάγκην νὰ διδαχθῶμεν ἐκ τῆς περιβαλλούσης ἡμᾶς φύσεως, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁ Χριστὸς ἤντλησεν ἐπιχειρήματα, διὰ νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ᾿ ἐκεῖνος, ὅστις ἦλθε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ***δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διδαχθῇ πρῶτον καὶ ἔπειτα νὰ μᾶς διδάξῃ***. Ὁ Κύριος ἡμῶν ἐγνώριζεν ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθε καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει καὶ ἡ διδασκαλία Του πρὸς τόν κόσμον ἀπέρρεεν οὐχὶ ἀπὸ τὴν προσπάθειαν τῆς ***διανοίας*** Του ὅπως ἀνακαλύψῃ

τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἀπὸ ***τὴν ἀδιαίρετον ἑνότητα καὶ κοινότητα σοφίας,*** τὴν ὁποίαν εἶχε μετὰ τοῦ Πατρὸς ***πρὸ καταβολῆς κόσμου.***

Ἄς ἀφήσωμεν τώρα τὰς ἐσωτερικῆς φύσεως ἀνακριβείας τῆς ὑπὸ κρίσιν περικοπῆς. Διότι ναὶ μὲν ἐκ τῶν κρίνων τοῦ ἀγροῦ ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς τὴν φροντίδα τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ᾽ ἀπὸ τὸν κόκκον τοῦ σινάπεως ἐδίδαξε ***μόνον τὴν δύναμιν καὶ τὴν θερμότητα τῆς πίστεως,*** ἀλλαχοῦ δὲ ἔδωκεν ἐκ τούτου καὶ μίαν εἰκόνα τῆς ***βασιλείας τῶν οὐρανῶν.***

Ὡσαύτως ἀπὸ τῆς συκῆς ἐδίδαξε τὴν ξηρότητα τῶν Ἰουδαϊκῶν τύπων καὶ τὴν ἐχρησιμοποίησεν ὡς τύπον τοῦ προαναγγελλομένου θερισμοῦ καὶ ὡς δεῖγμα τῆς μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλ᾽ οὐδαμοῦ ἤντλησεν ἀπὸ ταύτης ***μαθήματα δι᾽ Ἑαυτὸν*** ἢ τοὺς ἄλλους περὶ τῆς ***φροντίδος τοῦ Θεοῦ.***

Οὔτε καὶ τὸ ἔργον τοῦ σπορέως ἐχρησιμοποιήθη ποτὲ ὡς μέσον ἀναγνωρίσεως τῆς ἀληθείας τῆς ***ἀθανασίας,*** ἀλλὰ μόνον ὡς παραβολὴ πρὸς καλλιτέραν κατανόησιν τοῦ μεγάλου ἔργου ***τῆς σπορᾶς τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας ἐν τῷ κόσμῳ.***

Ἡ δευτέρα περικοπὴ μᾶς παρουσιάζει μίαν νέαν ὁδόν, διὰ τῆς ὁποίας δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἄφθονον ζωήν, καὶ ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι τὸ νὰ θεωρῶμεν τοὺς ἀνθρώπους ὅπως ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἐθεώρει. Ἄς μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁ ἀρθρογράφος νὰ ἀκολουθήσωμεν μίαν εὐθυτέραν ὁδὸν ἀπὸ τὴν ἰδικήν του. Ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ λαμβάνοντες παρ᾽ Αὐτοῦ τὴν ἄφθονον ζωὴν τῆς ἰδικῆς Του χάριτος, νὰ μάθωμεν τοιουτοτρόρως παρ᾽ Αὐτοῦ νὰ σκεπτώμεθα καὶ νὰ αἰσθανώμεθα διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως Ἐκεῖνος ἐσκέπτετο δι᾽ αὐτοὺς καὶ ᾐσθάνετο. Ὁ Κύριος εἶπέ ποτε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους: «Πλὴν δὲν θέλετε νὰ ἔλθητε πρὸς ἐμέ, διὰ νὰ ἔχητε ζωήν» (Ἰωάν. ε'. 40). Δὲν εἶπεν ὅτι ὁ ὅρος τῆς ἀποκτήσεως τῆς ζωῆς εἶναι νὰ θεωρῶμεν τοὺς ἀνθρώπους ὅπως Ἐκεῖνος τοὺς ἐθεώρει ἀλλ᾽ ὅτι ***πρέπει νὰ ὑπάγωμεν πρὸς Αὐτόν, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ζωήν.***

Συγκοινωνία μὲ τὸν Χριστον καὶ προσκόλλησις εἰς τὸν Λόγον τῆς ἀληθείας Του θὰ μᾶς κάμῃ ὄχι μόνον νὰ σκεπτώμεθα ὅπως Ἐκεῖνος σκέπτεται, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποκτήσωμεν ὀρθὰς καὶ ἰσορροπημένας θρησκευτικὰς πεποιθήσεις ἀπορρεούσας ἀπὸ τὴν Θείαν ἀποκάλυψιν καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ παρασκευάσματα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ τοῦ σκεπτικισμοῦ.

Ἀντὶ δὲ νὰ ἀναγνωρίσωμεν εἰς ἑαυτοὺς δικαιώματα τοῦ νὰ θέσωμεν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς παραπαιούσης καὶ πεπερασμένης διανοίας μας τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ Τὸν παραστήσωμεν ***κατώτερον καὶ αὐτῆς τῆς δημιουργίας Του,*** θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν παράφωνον συναυλίαν τῶν ***ὀρθολογιστικῶν ἀντιλήψεων,*** αἵτινες ζητοῦν νὰ καταβιβάσουν τὸν Χριστόν, διὰ νὰ ὑψώσουν τὸ ἀνθρώπινον ἐγώ, καὶ νὰ ἔλθωμεν νὰ διδαχθῶμεν ὡς ταπεινοὶ μαθηταὶ εἰς τὸ σχολεῖον Ἐκείνου, ὅστις μόνος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ εἴπῃ: «Ἄρατε τὸν ζυγόν Μου ἐφ᾽ ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ᾽ Ἐμοῦ».

Διατελῶ μετὰ πάσης τιμῆς

Χαϊία ***Γ. Ε. Π.***

Η ΘΕΡΜΑΣΤΡΑ ΤΗΣ ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗΣ

Διήγημα

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τῆς Ouida)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

(συνέχεια)

Περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ ὁ Αὔγουστος εἶχε συνθέσει ὄχι μίαν ἀλλὰ πολλὰς ἱστορίας, καὶ σπανίως ἐπανελάμβανε τὴν αὐτήν. Πόθεν εἶχεν αὐτὸ τὸ τάλαντον; Βιβλίον ἱστοριῶν οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ· τὰ μόνα βιβλία, τὰ ὁποῖα εἶχεν, ἦσαν τὸ ἀλφαβητάριον καὶ τὸ εὐχολόγιον· ἀλλὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν βιβλίων ἀνεπλήρωνεν ἡ πλουσία φαντασία του· ἡ θερμάστρα ἦτον ὁ ἐφέστιος θεὸς τῶν παιδίων· τὸ θέρος ἐστολίζετο ὑπ᾽ αὐτῶν μὲ ἄνθη καὶ κλάδους, τὸν δὲ χειμῶνα ὅλη των ἡ εὐδαιμονία συνεκεντροῦτο περὶ αὐτήν. Κάποιος ἔμπορος, ἐπισκεφθείς ποτε τὴν οἰκίαν, τοῖς εἶχεν ἐξηγήσει τὴν σημασίαν τῶν ψηφίων Α. Χ. καὶ τοὺς εἶχε διηγηθῆ ὅτι ὁ Αὐγουστῖνος Χιρσφῶγκελ, καθὼς καὶ ὁ πατήρ του, ἦσαν περίφημοι κεραμοποιοὶ καὶ ζωγράφοι τῆς πόλεως Νυρεμβέργης καὶ ὁ Αὐγουστῖνος οὗτος εἶχε κατασκευάσει πολλὰς τοιαύτας θερμάστρας θαυμασίας διά τε τὴν τέχνην καὶ τὴν ὡραιότητά των, καὶ τοῦτο, διότι ἀφωσιοῦτο ἐντελῶς εἰς τὸ ἔργον του καὶ εἰργάζετο μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης, καθὼς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τεχνῖται τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἵτινες ἐθεώρουν ἀνάξιον τὸ νὰ ἐργάζωνται ἁπλῶς χάριν πλούτου ἢ καὶ ἐπαίνου. Καὶ ἔτσι τὰ παιδία μετέδωκαν τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου εἰς τὸ ἔργον, θεωρήσαντες αὐτὸ ὡς ἔμψυχον μέλος τῆς οἰκογενείας των· ἰδίως δὲ ᾐσθάνετο τοῦτο ὁ Αὔγουστος, ὅστις ἐμακάριζεν ἑαυτὸν διότι καὶ αὐτὸς ὠνομάζετο Αὔγουστος, ὡς ὁ περίφημος ἐκεῖνος κεραμοποιός, ὠνειρεύετο δὲ πάντοτε νὰ ὁμοιωθῇ πρὸς αὐτόν, γινόμενος καλλιτέχνης. Καὶ πολλάκις τὸ θέρος, ὅταν ἐφύλαττε τὰ κτήνη ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν Ἄλπεων, οὐδὲν ἄλλο ἔχων γύρω του εἰμὴ τὸν οὐρανὸν καὶ ἄκραν ἡσυχίαν, ἀπεφάσιζε νὰ γίνῃ ἄξιος καλλιτέρας τύχης, καὶ νὰ διαιωνίσῃ τὸ ὄνομά του δι᾽ ἔργων χρηστῶν καὶ ἀξιοθαυμάστων.

—«Εἶναι ὥρα νὰ κοιμηθῆτε», εἶπε τέλος ἡ Θεοδώρα, «ὁ πατέρας ἀργεῖ ἀπόψε· δὲν πρέπει νὰ τὸν περιμείνητε».

—«Ὦ, πέντε λεπτὰ ἀκόμη, Θεοδώρα», ἐφώναξαν παρακλητικῶς ὅλα τὰ μικρά. καὶ ἡ ξανθοῦλα Ἑρμίνη ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὰ γόνατα τῆς πρεσβυτέρας ἀδελφῆς της.

—«Ὁ Χιρσφῶγκελ εἶναι τόσον ζεστός! τὰ κρεββάτια ποτὲ δὲν εἶναι τόσον ζεστά. Δὲν ἠξεύρεις κανένα ἄλλο παραμύθι, Αὔγουστε;

—«Ὄχι», ἀπεκρίθη ὁ Αὔγουστος, τοῦ ὁποίου τὸ φαιδρὸν ὕφος εἶχε μεταβληθῆ κατὰ τὸ τέλος τοῦ μύθου, καὶ ἐκάθητο σκεπτικός, ἔχων τὸ βλέμμα ἐστηριγμένον ἐπὶ τῶν ζωγραφιῶν τῆς θερμάστρας.

—«Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἔχομεν Χριστούγεννα», εἶπεν αἴφνης.

—«Ἆ, ναί, Τὰ γλυκίσματα τῆς μάμμης!» ἐφώναξε γελῶν ὁ μικρὸς πεν-

ταετὴς Χριστόφορος, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ἑορτὴ ἐκείνη ἐσήμαινε γλυκὰ καὶ τίποτε ἄλλο.

— «Τί λέγεις νὰ φέρῃ ὁ Χριστὸς διὰ τὴν Ἑρμίνην, ἂν ἦναι φρόνιμη;» ἐψιθύρισεν ἡ Θεοδώρα, κύπτουσα πρὸς τὰ χρυσᾶ μαλλιὰ τῆς μικρᾶς ἀδελφῆς της—ἥτις χάρις εἰς τὴν φιλόστοργον πρόνοιαν καὶ οἰκονομίαν τῆς Θεοδώρας οὐδεποτε εἶχε στερηθῇ τῶν συνήθων δώρων τῶν Χριστουγέννων—δύο ἢ τρία κόκκινα μῆλα τοὐλάχιστον καὶ κανὲν ἁπλοῦν ξύλινον παιγνίδιον—, αὐτὰ ἐξοικονομοῦντο πάντοτε ὑπὸ τῆς Θεοδώρας, καὶ ἐτίθεντο κατὰ τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου μέσα εἰς τὴν κάλτσαν τῆς μικρᾶς ἀδελφῆς.

— «Ὁ θεῖος Μαξιμιλιανὸς μοῦ ὑπεσχέθη μίαν μεγάλην χῆνα», εἶπεν ὁ Αὔγουστος, «ἐπειδὴ ἔσωσα τὴν ζωὴν τοῦ μοσχαρίου του εἰκοσάκις περίπου κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον».

— «Καὶ ἡ θεία Μαΐλα θὰ μᾶς στείλῃ, καθὼς πάντοτε, μέλι καὶ κρασὶ καὶ κανένα σακκὶ ἀλεῦρι». Ἡ θεία των αὐτη εἶχε ἕνα μικρὸν ἀγροκήπιον εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ἄλπεων, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν Χάλλην.

— «Ἐγὼ θὰ πάω στὸ δάσος νὰ κόψω τὸν στέφανον τοῦ Χιρσφῶγεκλ», εἶπεν ὁ Αὔγουστος· διότι συνείθιζον τὰ παιδία νὰ στολίζουν τὴν θερμάστραν τὰ Χριστούγεννα μὲ κισσὸν καὶ κλάδους ἐλάτης.

Τότε ἤρχισαν νὰ διηγῶνται πρὸς ἀλλήλους πῶς θὰ ἑορτάσουν ἕκαστος τὰ Χριστούγεννα, ἡ μία δὲ παιδικὴ φωνὴ διεδέχετο τὴν ἄλλην, ἕωσοῦ συνεχέοντο εἰς χαροποιὸν θόρυβον· τόσην εὐτυχίαν τοῖς ἐπροξένει ἡ σκέψις τῶν δώρων, ἅτινα ἔμελλον νὰ λάβουν, ὡσὰν νὰ ἔμελλον νὰ ἦναι ταῦτα βαλάντια πλήρη χρυσοῦ.

Εἰς τὸ μέσον αὐτῆς τῆς χαροποιᾶς καὶ χαριτωμένης συναυλίας παιδικῶν φωνῶν, αἴφνης ἤνοιξεν ἡ θύρα καὶ εἰσώρμησε μιὰ δυνατὴ πνοὴ παγεροῦ ἀέρος—ὁ πατέρας ἐπέστρεψεν. Τὰ μικρὰ ἐσηκώθησαν καὶ ἔτρεξαν μὲ χαρὰν νὰ τὸν προϋπαντήσουν· ἡ Θεοδώρα ἔσυρε κοντὰ στὴν θερμάστραν τὴν μόνην πολυθρόναν ποῦ εἶχαν καὶ ὁ Αὔγουστος ἐτοποθέτησε κοντὰ εἰς τὴν πολυθρόναν ἕνα τραπεζάκι, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον ἔβαλε τὸ κανάτι τῆς μπύρας καὶ τὴν μεγάλην πηλίνην πίπαν τοῦ πατρός του. Ὅλα τὰ παιδιὰ ἀγαποῦσαν πολὺ τὸν πατέρα των, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἀνταπέδιδε τὴν ἀγάπην των· εἶχον δὲ διδαχθῆ ἀπὸ τὴν καλὴν μητέρα των νὰ σέβωνται καὶ νὰ περιποιοῦνται τοὺς γονεῖς.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ βράδυ ὁ Κάρολος Στρέλα ἐφαίνετο πολὺ διαφορετικός· ἐκαλησπέρισε τὰ παιδιὰ χαμηλοφώνως, ἐχάϊδευσε τὰ κεφαλάκια τῶν μικρῶν ἀφηρημένος, καὶ εἶχεν ὄψιν ἀνθρώπου ζαλισμένου καὶ ἀπογοητευμένου. Ἐπλησίασε πρὸς τὴν θερμάστραν μὲ βῆμα ἀργὸν καὶ ἐκάθησεν βαρειὰ εἰς τὴν πολυθρόνα, χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὴν μπύραν καὶ εἰς τὴν πίπαν του.

— «Δὲν εἶσαι καλά, πατερούλη μου;» τὸν ἠρώτησεν ἡ Θεοδώρα.

— «Πῶς; Καλὰ εἶμαι:» ἀπήντησεν ἐκεῖνος ξηρῶς. Ἦτο ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ ξανθός, ἀλλ' αἱ τρίχες του εἶχαν ἀσπρίσει καὶ τὸ σῶμά του εἶχε κυρτωθῆ ἀπὸ τὴν βαρεῖαν ἐργασίαν.

— «Βάλε τὰ μικρὰ νὰ κοιμηθοῦν!» εἶπεν ἐπὶ τέλους. Ἡ Θεοδώρα ὑπήκουσεν ἀμέσως· καὶ ἔμεινε κοντὰ εἰς τὴν θερμάστραν μόνον ὁ Αὔγουστος ρεμ-

βάζων ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν, ἕως οὗ ἡ Θεοδώρα ἐπανῆλθεν, ἀφοῦ ἀπεκοίμισε τὰ μικρά, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν τὸ παλαιὸν ὡρολόγιον τοῦ τοίχου ἐκτύπησεν 8. Παρετήρησε τότε ὅτι ὁ πατήρ της δὲν εἶχεν ἐγγίσει οὔτε τὴν μπύραν οὔτε τὸν καπνόν, ἀλλ' ὑπέθεσεν ὅτι θὰ εἶχε πίει εἰς τὸ πανδοχεῖον, ὅπως ἐνίοτε συνέβαινεν. Ἐπῆρε λοιπὸν τὸν τροχόν της κοντὰ εἰς τὴν θερμάστραν καὶ ἀφοῦ ἐκάθησεν, ἤρχισε πάλιν νὰ κλώθῃ. Ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν κανεὶς δὲν ὡμίλησε· ὁ Αὔγουστος ἀπεκοιμήθη ἐπάνω στὸ δέρμα τοῦ λύκου καὶ ὁ μόνος κρότος ἦτον ὁ ἦχος τοῦ τροχοῦ τῆς Θεοδώρας.

Αἴφνης ὁ πατὴρ ἐκτύπησε τὴν παλάμην του ἐπάνω εἰς τὸ τραπεζάκι μὲ τόσην ὁρμήν, ὥστε ἡ πίπα ἔπεσε κατὰ γῆς. Καὶ μὲ δυνατὸν τόνον φωνῆς εἶπεν·

— «Ἐπούλησα τὸν Χιρσφῶγκελ (τὴν θερμάστραν)!».

Ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Αὔγουστος ἀνετινάχθησαν, ὡς ἂν εἶχε πέσει κεραυνός.

— «Τόν ἠγόρασαν κἄτι ἔμποροι ἀπὸ τὸ Μόναχον», ἐξηκολούθησεν ὁ Στρέλα μὲ πρόσωπον σκυθρωπόν. «Κάμνουν συλλογὴν ἀπὸ τέτοια πράγματα καὶ μοῦ ἔδωκαν 200 φιορίνια. Τί νὰ κάμω; Ἔχω τόσα χρέη καὶ δὲν μποροῦσα νὰ μὴ τὸ δεχθῶ. Ἦλθαν σήμερα καὶ τὸν εἶδαν, ὅταν ἐλείπατε ὅλοι, καὶ αὔριον θὰ ἔλθουν νὰ τὸν παραλάβουν!».

Ἡ Θεοδώρα ἀφῆκε κραυγήν, ποῦ ἦτο στεναγμός, καὶ μὲ διακοπτομένην φωνὴν εἶπεν:

— «Ἄχ, πατερούλη! Καὶ τὰ παιδιὰ—στὰ μέσα τοῦ χειμῶνος—τί θά γίνουν;» Ἡ φωνή της ἐσβέσθη εἰς τὸν λάρυγγά της καὶ ἔμεινεν ὠχρὰ ὡς τὸ χιόνι.

Ὁ Αὔγουστος, ἀφοῦ ἐκύτταξε ἐπί τινα λεπτὰ τῆς ὥρας τὸν πατέρα του μὲ θαμβωμένα μάτια, μὴ δυνάμενος νὰ χωρέσῃ τὸ ἄκουσμα εἰς τὸ μυαλό του, ἐπὶ τέλους ηὗρε τὴν φωνήν του καὶ ἐψιθύρισε:

— «Δὲν εἶναι ἀλήθεια! Ἀστειεύεσαι, πατεράκη μου!».

Ὁ Στρέλα ἐγέλασεν εἰρωνικῶς. «Εἶναι ἀληθέστατον», εἶπε. «Μάθε καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ ψωμί, ποῦ τρώγομεν, καὶ αὐτὴ ἡ σκεπή, ἡ ὁποία μᾶς σκεπάζει, εἶναι ἀπλήρωτα, καὶ ἂν δὲν εἶχα τὸν πάππον σας, ποῦ μὲ ἐβοήθησε, θὰ ἤμουν τώρα εἰς τὰς φυλακὰς καὶ σεῖς εἰς τοὺς δρόμους. Ἀλλὰ καὶ ὁ πάππος σας ἐβαρύνθη πλέον καὶ δὲν ἐννοεῖ νὰ μᾶς βοηθήσῃ τοῦ λοιποῦ. Ἐργασίαν δὲν βρίσκω· προτιμῶνται οἱ νέοι ἐργάται. Μοῦ λέγουν ὅτι ἡ ἐργασία μου δὲν εἶναι πειὰ καλή. Ἴσως ἔχουν δίκαιον· ἄρχισα νὰ γηράσκω. Ὅταν ἔζη ἡ μητέρα σας, ἦσαν ἀλλοιώτικα τὰ πράγματα. Τώρα, μὲ αὐτὰ τὰ 200 φιορίνια ἐξοικονομούμεθα διὰ τὴν ὥραν καὶ τὴν ἄνοιξιν ἴσως καλλιτερεύσῃ ἡ θέσις μας».

Ὁ Αὔγουστος ἐστέκετο ὡσὰν ἀπολιθωμένος, ἀκούων τοὺς λόγους τοῦ πατρός του, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα ἐπάνω του μὲ φρίκην καὶ ἀμφιβολίαν συγχρόνως, μὴ δυνάμενος νὰ πιστεύσῃ τὰ ὅσα ἤκουε. Τὸ στῆθός του ἐσείετο ἀπὸ λυγμούς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ χύσῃ δάκρυα.

— «Δὲν εἶναι ἀλήθεια! δὲν εἶναι ἀλήθεια!» ἐξηκολούθει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ μηχανικῶς· διότι τοῦ ἐφαίνετο πλέον πιστευτὸν νὰ πέσουν τὰ ἄστρα ἀπὸ τὸ στερέωμα παρὰ νὰ φύγῃ ὁ ἀγαπητὸς Χιρσφῶγκελ ἀπὸ τὸ σπίτι. Ἐπὶ τέλους ἔπεσε καὶ φιλῶντας τὰ χέρια καὶ τὰ γόνατά του, ἐφώναξε: «Πατέρα, πατερούλη

μου! Βέβαια δὲν ἔχεις σκοπὸν σοβαρῶς νὰ κάμῃς αὐτὸ ποῦ λές! Πῶς θὰ ἀποφασίσῃς νὰ πουλήσῃς τὸν ἥλιό μας, τὴν χαρά μας, τὴν παρηγοριά μας, τὴν ζωή μας; Ἡμεῖς θὰ πεθάνωμεν ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τὸ σκοτάδι χωρὶς τὸν Χιρσφῶγκελ. Καλλίτερα πούλησε ἐμένα! Πούλησέ με εἰς ὁποιανδήποτε τέχνην ἢ ἐργασίαν θέλεις, μοῦ εἶναι ἀδιάφορον! Ἀλλὰ μὴν πουλήσῃς τὸν Χιρσφῶγκελ! Αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ κάμῃς ἐσύ, ποῦ τόσον πολὺ μᾶς ἀγαπᾷς, ποῦ πάντοτε ἦσουν τόσον καλὸς γιὰ μᾶς τὰ παιδιά σου, ποῦ τόσα χρόνια ἐκάθησες καὶ ἐξεστάθης κοντὰ στὸν Χιρσφῶγκελ, καὶ σὺ καὶ ἡ καϋμένη ἡ μητέρα! Ὄχι, ὄχι! δὲν εἶναι δυνατόν! Ἄκουσε, πατερούλη μου! αὔριον θὰ πάω νὰ εὕρω ἐργασίαν, καὶ θὰ παρακαλέσω τοὺς ἀνθρώπους νὰ μὲ πάρουν νὰ κόπτω πάγον ἢ νὰ φτυαρίζω τὰ χιόνια ἀπὸ τοὺς δρόμους. Θὰ εὕρω χωρὶς ἄλλο ἐργασίαν καὶ θὰ παρακαλέσωμεν τοὺς δανειστὰς νὰ ἔχουν ὀλίγην ὑπομονὴν ἀκόμη! Ἄχ! πατέρα, μὴ πουλήσῃς τὸν Χιρσφῶγκελ μας! Δός τα πίσω τὰ φιορίνια! Πές του ὅτι δὲν θὰ τοὺς δώσῃς τὸν Χιρσφῶγκελ!».

Ὁ Στρέλα συνεκινήθη βλέπων τὴν ἀδημονίαν τοῦ μικροῦ· διότι ἠγάπα τὰ παιδιά του. Ἀλλὰ συνῃσθάνετο καὶ κἄποιαν ἐντροπὴν δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ποῦ εἶχε κάμει καὶ ὅπως συχνὰ συμβαίνει ὅταν αἰσθανώμεθα ὅτι ἐσφάλαμεν καὶ δὲν θέλομεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ἤρχισε νὰ ἐρεθίζεται καὶ νὰ θυμώνῃ μὲ τὸν Αὔγουστον. Καὶ ἐπὶ τέλους τὸν διέκοψεν ἀποτόμως:

—«Εἶσαι κουτός! Πήγαινε νὰ κοιμηθῇς! Δὲν σοῦ πέφτει λόγος γι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν! Ἡ θερμάστρα ἐπουλήθη—ἐτελείωσε! Καὶ νὰ ἦσαι εὐχαριστημένος ποῦ θὰ ἔχω μὲ τὶ νὰ σᾶς ἀγοράσω ψωμί!».

Καὶ μὲ αὐτὰς τὰς λέξεις ἐσηκώθη, ἐπῆρεν ἕνα μικρὸν λύχνον καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν κοινῶνά του νὰ κοιμηθῇ. Ὁ Αὔγουστος ἐξέσπασεν εἰς δάκρυα καὶ λυγμοὺς καὶ ἤρχισε νὰ φιλῇ τὴν θερμάστραν. Ἡ Θεοδώρα προσεπάθησε νὰ τὸν καθησυχάσῃ καὶ νὰ τὸν ὁδηγήσῃ νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς νὰ κοιμηθῇ, ἀλλ' εἰς μάτην. Ὁ Αὔγουστος ἐξηπλώθη χάμω κοντὰ εἰς τὴν θερμάστραν λέγων μὲ θυμόν:

—«Ἐδῶ θὰ μείνω· δὲν φεύγω ἀπ' ἐδῶ!».

Καὶ πράγματι ἐκεῖ ἐπέρασεν ὅλην τὴν νύκτα. Ἡ Θεοδώρα, βλέπουσα τὴν ἐπιμονήν του, ἔσβυσε τὴν λάμπαν, ἄναψε τὸ λυχνάρι τῆς νυκτὸς καὶ ἀνέβη εἰς τὸν κοιτῶνά της. Ὁ Αὔγουστος ἔμεινεν ἀκίνητος, ἐξαπλωμένος ἐπάνω εἰς τὸ δέρμα τοῦ λύκου, κρατῶν μὲ τὸ ἕνα χέρι τὴν χρυσωμένην βάσιν τῆς θερμάστρας, ἥτις βαθμηδὸν ἤρχισε νὰ κρυώνῃ.

Πρὶν ἀκόμη ἐξημερώσῃ, οἱ τρεῖς μεγαλείτεροι ἀδελφοί του, οἱ ὁποῖοι, ὡς εἴπομεν, εἶχον πλαγιάσει πρὶν ἐπιστρέψῃ ὁ πατήρ των καὶ ἑπομένως δὲν ἤξευραν τίποτε ἀπὸ ὅσα εἶχον συμβῆ, κατέβηκαν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἄναψαν ἕκαστος τὸ φαναράκι του καὶ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ σπίτι διὰ νὰ μεταβοῦν εἰς τὰς ἐργασίας των. Εἶδαν τὸν Αὔγουστον ξαπλωμένον κοντὰ στὴν θερμάστραν, ἀλλὰ δὲν τοῦ ὡμίλησαν. Μετ' ὀλίγον κατέβη καὶ ἡ Θεοδώρα διὰ νὰ τακτοποιήσῃ τὸ δωμάτιον. Ἐπλησίασε τὸν Αὔγουστον καὶ τὸν ἔσεισεν ἐλαφρά.

—«Αὔγουστε, ἀδελφούλη μου, θὰ ἦσαι παγωμένος. Σήκω, παιδί μου, νὰ πᾷς νὰ πλαγιάσῃς στὸ κρεββάτι σου!».

Ὁ Αὔγουστος ἐγύρισεν, ἄνοιξε τὰ μάτια του καὶ τὴν ἐκκύταξε, καὶ ἐψιθύρισε μερικὰς λέξεις ἀσυναρτήτους.

Ἡ Θεοδώρα τρέμουσα ἐγονάτισε πλησίον του καὶ τὸν ἀγκάλιασεν.

— «Αὔγουστε, δὲν μὲ γνωρίζεις; Εἶμαι ἡ Θεοδώρα. Σήκω ἀγάπη μου, γιατὶ ἐξημέρωσε!»

— «Ἐξημέρωσεν; «ἀπήντησεν ὁ Αὔγουστος, καὶ ἐσηκώθη ἀργά, παγωμένος καὶ ὠχρός. «Τότε εἶναι ὥρα νὰ πάω στὸν παπποῦ! Αὐτὸς εἶναι καλὸς καὶ μᾶς πονεῖ—ἴσως μπορέσῃ νὰ σώσῃ τὸν Χιρσφῶγκελ μας!»

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν κάποιος ἐκτύπησεν τὸ κτυπητῆρι τῆς ἐξωθύρας δυνατὰ καὶ μιὰ ἄγνωστος φωνὴ ἠκούσθη ἀπ' ἔξω:

— Ἀνοίξατε γρήγορα! Ἤλθαμεν νὰ πάρωμεν τὴν θερμάστραν! Γρήγορα, γιατὶ χιονίζει καὶ εἶναι φόβος μήπως σταματήσῃ ὁ σιδηρόδρομος!»

Εἰς τὸ ἄκουσμα αὐτὸ ὁ μικρὸς Αὔγουστος ἀνεπήδησε καὶ ἔτρεξε κατόπιν τῆς Θεοδώρας, ἡ ὁποία ἐπῆγε νὰ ἀνοίξῃ τὴν ἐξώθυραν. Ἐμβῆκαν τέσσαρες ρωμαλέοι ἄνθρωποι, καὶ ὁ ἐπὶ κεφαλῆς των εἶπε:

— «Ποῦ εἶναι ἡ θερμάστρα;»

Ὁ Αὔγουστος ἐστάθη μπροστὰ εἰς τὴν θερμάστραν μὲ σφιγμένους τοὺς γρόνθους του καὶ τὰ μάτια του ἔβγαζαν ἀστραπές.

— «Δὲν θὰ τὴν πάρετε!»

Ὁ ὑψηλὸς ἄνθρωπος ἐγέλασε μὲ τὸν ἄγριον τόνον τοῦ παιδίου καὶ εἶπε:

— «Καὶ ποῖος θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ;»

— «Ἐγώ! «ἀπεκρίθη ὁ Αὔγουστος, «δὲν θὰ τὴν πάρετε, ἐκτὸς ἂν μὲ σκοτώσετε πρῶτα!»

Καὶ ὥρμησεν ὁ μικρὸς κατὰ τῶν τεσσάρων ἀνδρῶν, κτυπῶν καὶ δαγκάνων καὶ φωνάζων, ἕως οὗ τὸν ἐσήκωσαν ἀπ' ἐκεῖ, καὶ καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Στρέλα (ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε καταφθάσει) τὸν ἔβγαλαν εἰς τὴν αὐλὴν ὄπισθεν τῆς οἰκίας καὶ τὸν ἔκλεισαν ἔξω.

Τότε ἤρχισαν οἱ ἄνδρες νὰ τυλίγουν τὴν θερμάστραν μὲ παλαιὰ σακκία, τὰ ὁποῖα εἶχον φέρει μαζύ των, καὶ νὰ τὴν δένουν σταυροειδῶς μὲ πολλὰ σχοινία, διὰ νὰ μὴ σπάσῃ κατὰ τὴν μετακόμισιν. Ὁ Στρέλα, βλέπων τὰς ἑτοιμασίας αὐτάς, ἤρχισε καὶ αὐτὸς νὰ λυπῆται καὶ νὰ μεταμελῆται διὰ τὴν πώλησιν ἑνὸς οἰκογενειακοῦ κειμηλίου· ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ τώρα: Ἦτο πλέον ἀργά. Καὶ ἐπαρηγορεῖτο μὲ τὴν σκέψιν, ὅτι τὰ παιδιὰ θὰ ἐθερμαίνοντο μὲ τὴν παλαιὰν σιδηρὰν θερμάστραν τοῦ μαγειρείου. Καὶ ἔτσι ἐστάθη ἀκίνητος. ἐνῷ οἱ τέσσαρες ἄνδρες ἔσυραν μὲ ἀρκετὴν δυσκολίαν τὴν ὡραίαν θερμάστραν πρὸς τὴν ἐξώθυραν καὶ ἐπὶ τέλους τὴν ἐσήκωσαν καὶ τὴν ἐφόρτωσαν ἐπὶ τῆς μεγάλης φορτηγοῦ ἁμάξης, ἥτις ἐστάθμευεν ἀπ' ἔξω. Μεθ' ὃ ἀνεχώρησαν καὶ ὁ Στρέλα καὶ τὰ παιδιά του ᾐσθάνθησαν βαρυτάτην θλῖψιν, βλέποντας νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ σπίτι των ἕνα στολίδι τῆς οἰκίας των καὶ ἕνας πατροπαράδοτος φίλος, ποῦ εἶχε θερμάνει αὐτοὺς καὶ τοὺς πατέρας των.

Ὁ Αὔγουστος δὲν εἶδε τὴν λυπηρὰν αὐτὴν ἀναχώρησιν, διότι ἔμεινεν εἰς τὴν ὀπισθίαν αὐλήν, ἀκουμβημένος εἰς τὸν τοῖχον τῆς οἰκίας, ἀκίνητος καὶ ὠσὰν

ἀπολιθωμένος ἀπο τὴν ἀπελπισίαν. Αἴφνης, ἡ θύρα τῆς αὐλῆς ἤνοιξε καὶ ἐμβῆκε γέρων τις γείτων, ὅστις ἦλθε διὰ νὰ γεμίσῃ μίαν στάμναν ἀπὸ τὸ πηγάδι. Ὅταν εἶδε τὸν μικρόν, τῷ εἶπεν:

— «Ἀλήθεια, Αὐγουστάκη, ὁ πατέρας σου ἐπούλησε τὴν μεγάλην χρωματιστὴν θερμάστραν σας ;»

Ὁ Αὔγουστος διὰ νεύματος τῆς κεφαλῆς ἀπήντησε ναὶ καὶ ἀμέσως ἐξέσπασεν εἰς ποταμὸν δακρύων, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ἀρθρώσῃ οὔτε μίαν λέξιν.

— «Μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶναι μωρὸς ὁ πατέρας σου», ἐξηκολούθησε νὰ λέγῃ ὁ γέρων. «Αὐτὴ ἡ θερμάστρα ἀξίζει θησαυρὸν ὁλόκληρον. Ἐνθυμοῦμαι, ὅταν ἤμουν παιδί, στὸν καιρὸν τοῦ προπάππου σου, τοῦ γερω-Αντώνη, ὅτι ἐπέρασεν ἀπ' ἐδῶ κάποιος περιηγητὴς ἀπὸ τὴν Βιέννη καὶ εἶδε αὐτὴν τὴν θερμάστραν καὶ εἶπεν ὅτι ἔχει μεγάλην ἐμπορικὴν ἀξίαν!»

Οἱ λυγμοὶ καὶ τὰ δάκρυα τοῦ Αὐγούστου ἐξηκολούθουν πάντοτε, καὶ ὁ μικρὸς ἔλεγε, κλαίων: «Τὴν ἀγαποῦσα! Τὴν ἀγαποῦσα! Δὲν μὲ μέλει πόσην ἀξίαν εἶχε. Τὴν ἀγαποῦσα!»

— «Βλέπω ὅτι εἶσαι ἐξυπνότερος ἀπὸ τὸν πατέρα σου», ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

(ἀκολουθεῖ)

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΘΕΟΙ

Ὁ Δοὺξ Μαυρίκιος **de Broglie**, *Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς καὶ παγκοσμίου φήμης φυσικός, τιμηθεὶς μὲ τὸ Βραβεῖον Νόμπελ, λέγει: «Εἶναι γνωστὸν ὅτι διάσημοι καὶ ἀναμφισβήτητοι ἀντιπρόσωποι τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως ὑπῆρξαν συγχρόνως ἄνθρωποι βαθέως θρησκευτικοί».*

Ὁ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς καὶ φυσιολόγος καθηγητὴς Κάρολος **Richet** *λέγει: «Πολυάριθμα εἶναι τὰ παραδείγματα μεγάλων ἐπιστημόνων, οἱ ὁποῖοι εἶχον εἰλικρινῆ καὶ ζέουσαν θρησκευτικὴν πίστιν, δηλ. κάτι πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα.*

Ὁ Ἄγγλος φυσιολόγος, ζωολόγος καὶ βοτανικὸς **Wallace:** *«Πάντες οἱ μέγιστοι ἐπιστήμονες ὑπῆρξαν θρῆσκοι, οὐδόλως δὲ ἐδυσκολεύοντο νὰ συμβιβάσουν τὴν ἐπιστήμην πρὸς τὴν θρησκευτικὴν πίστιν. Μόνον αἱ μέτριαι διάνοιαι εὑρίσκουν ὅτι ἡ περιωρισμένη διάνοιά των εἶναι ἀνεπαρκὴς διὰ νὰ περιλάβῃ καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν πίστιν».*

Ὁ διάσημος Γάλλος μαθηματικὸς καὶ ἀκαδημαϊκὸς **Bertrand:** *«Ἔξοχος καὶ τολμηρὸς εἰς τὰς ἐρεύνας του, ὁ Κέπλερ δὲν ὑπερηφανεύετο διὰ τὰς ἀνακαλύψεις του· εἰς τὴν χαρὰν τοῦ θριάμβου του τὸν Θεὸν μόνον ἐδόξαζεν. Ἡ μεγάλη ψυχή του δὲν ἦτο κενόδοξος. Δὲν ἐπεθύμησεν οὔτε τὰς τιμὰς οὔτε τὰς ἐπευφημίας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης δὲν δύναται οὔτε νὰ ἐλαττώσῃ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ οὔτε νὰ τὴν ἐπισκιάσῃ. Καὶ οἱ πλανῆται, διὰ τῆς σταθερᾶς διαδοχῆς τῶν κανονικῶν κινήσεών των, θὰ τὴν διηγῶνται ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα».*

(Ἐκ τοῦ φυλλαδίου **«Οἱ Σοφοὶ περὶ Θεοῦ καὶ Θρησκείας»** *τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀκαδημαϊκοῦ Κοινωνικοῦ Συνδέσμου)*